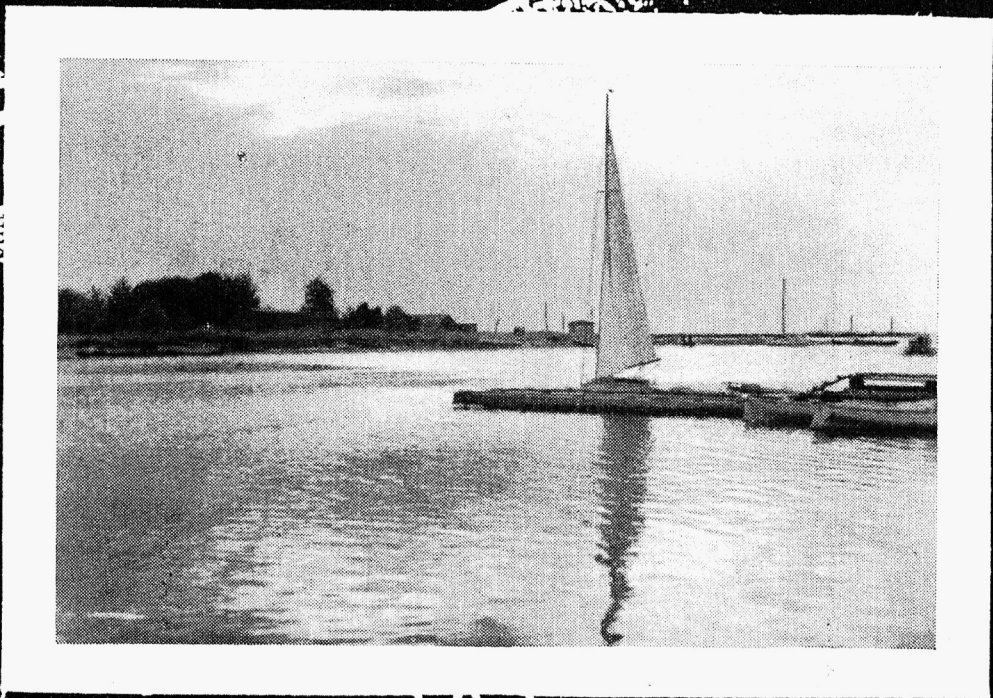
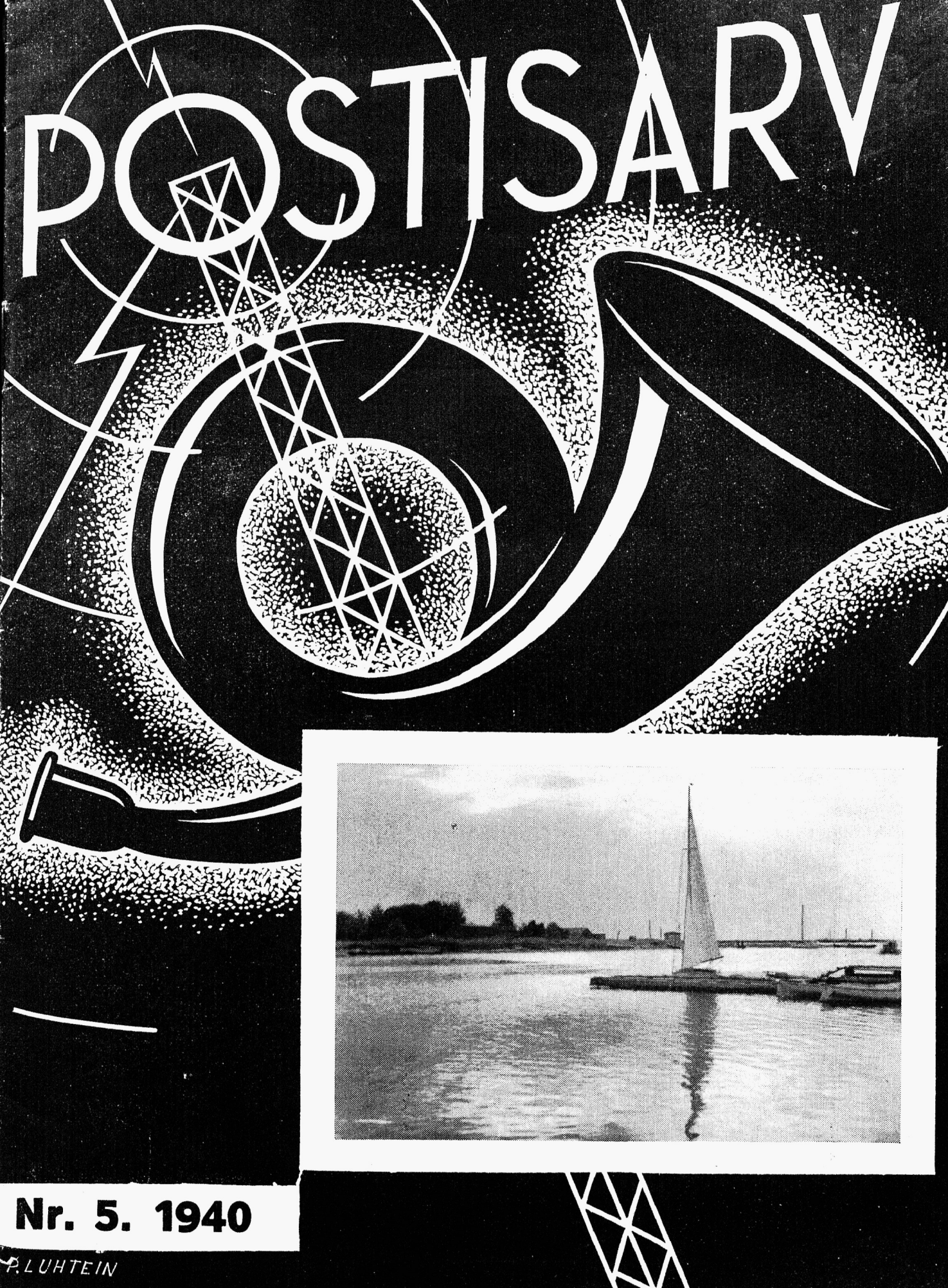

POSTISARV

Nr. 5. 1940

Iga mööduva 24 tunni

sündmused nii kodu- kui ka välismaal leiate vara hommikul ilmuvast

„PÄEVALEHEST“

Peale selle juhtkirju, huvipakkuvaid reisikirjeldusi, vesteid, romaane ja muud huvitavat

KIRJANDUST, KOOLIRAAMATUID
KOOLI- ja KANTSELEITARBEID jne.

soovitavad suures valikus

„Päevalehe“ raamatukauplused

Tallinn, Pärnu mnt. 10, Pikk tän. 2

ÜHISTEGELIK

K/s. „PÕHJA KOTKAS“

TALLINN, SUUR KARJA TÄN. NR. 19, TEL. 446-81

KINDLUSTAB VARANDUSI

tule-,
murdvarguse-,
klaasi-, looma-,
jõuvankrite ja
õnnetusjuhtumite vastu

POSTISARV

POSTI-, TELEGRAAFI-, TELEFONI- ja RAADIOTEENIJATE AJAKIRI

POSTI-, TELEGR.-, TELEFONITEENIJATE KUTSEÜHINGU, TEHNILISE ALA TEENIJATE ÜHINGU
ja TALLINNA PEAPOSTKONTORI AMETNIKE KOGU HÄÄLEKANDJA * ILMUB KORD KUUS

№ 5 (81)

Mai 1940

8. aastak.

Riigiteenijate majanduslik olukord on raske

Postiteenijate kongressi seisukohti

Postiteenijate üleriigilisel kongressil, mis peeti Tallinnas 19. ja 20. mail s. a. selgitati riigiteenijate, eriti muidugi postiteenijate majanduslikku seisukorda praegusel erakorralisel ja raskel ajal. Alates sõja puhkemisest on elatusmaksumuse tase pidevalt tõusnud ja see tõus kestab edasi, ilma et lähemas tulevikus oleks loota juba saavutatud taseme püsivaks muutumist või koguni hindade alanemist.

Ametlike andmete järgi on elatusmaksumus, võrreldes sõjaeelse ajaga, tõusnud üldiselt 19,3%. Seejuures on kalinenud toitlus 21,3%, küte ja valgustus 32,8%, riietus 28,4%.

Riigiteenijate tasud aga on jäänud rahuaegsele kõrgusele. Riigiteenijate mass, enamik postiteenijaid, raudteetöötajaid jt., on väikese või keskmise palga saajad, kellede kuupalk on alla 100 kr. või ulatub selle piirini. Teedeminister oma kõnes kongressile ütles siiralt, et riigiteenijate palgad on madalad ja on seda olnud kogu meie riigi kestvuse ajal. See väide põhineb täielikult tegelikel oludel. Enamik riigiteenijaid on kogu aeg pidanud piirama oma väljaminekuid, et ära elada. Eriti raske on olnud neil väikese palgaga teenijail, kellel on ülal pidada perekonnad. Nüüdsele elukalliduse tõusu ajal peab riigiteenija veelgi tunduvalt kärpima oma niigi juba piiratud väljaminekuid. See muudab majandusliku olukorra tõesti raskeks. Sellise hinnangu

andis olukorrale ka lõppenud kongress, kinnistades seda oma resolutsioonis.

Riigiteenijate langenud elatusaseme edasise languse ärahoidmiseks ja olukorra parandamiseks abinõude otsimisel hindas kongress kainelt üldist majanduslikku konjunkturi ja piirdus vaid sooviga, et riigiteenijate palku reguleeritaks vastavalt elatusmaksumuse tõusule. See ei ole juttugi elustandardi tõstmisest, sest seda ei võimalda erakorraline aeg.

Edasi sooviti kavakindlat hindade reguleerimist, et pidurdada elukalliduse tõusu. Peale selle käsitati teisi kogu riigiteenijaskonnale akuutseid küsimusi, nagu vanusetasu maksmiseks uute vanuseastmete juurdeloomist, korteriküsimust j.t.

Praegusel ajal, kus riike ja rahvaid laastab hirmus sõda ja laostub kogu maailma majanduselu, peab ka meie riik tegema suuri pingutusi, et toime tulla oma ülesannetega.

Riigiteenijaskond on neid riiklike ülesandeid täitnud lojaalselt ja ennastsalgavalt, kandes vaikselt ainelisi raskusi. Seda rõhutas ka Teedeminister oma sõnavõtus. Ja on loomulik, et iga kodanik, eriti aga riigiametnik täidab ka edasi ustavalt oma kohustusi. Kuid neile, kes senise väikese palgaga ei suuda läbi saada, muutub kantav koorem liiga raskeks ja siin osutub vajaliseks olukorda parandada.

E. S.

Kokkuhoiu-preemia

Nii mõneski riigi ettevõttes või käitises on töö kas tervenisti või osaliselt normeeritud, s. o. viidud tükitöö alusele. Ühes sellega on neis käitistes kehtima pandud preemiate süsteem, mille järele makstakse üle normi tehtud töö eest lisatasu või preemiat.

Riigi käitistest, kus võeti tarvitusele preemiate süsteem, oli postiametkond esimesi. Postiametkonnas kehtima pandud preemiate määrus näeb ette, et normeeritud töö juures saavutatud kokkuhoiust antakse kokkuhoiu saavutajaile 50%, kuna 50% läheb riigile. Kuna preemiate süsteem tollal, kui see ellu viidi, tundus uudsenä, siis suhtuti temasse esialgu mõnelt poolt skeptiliselt, kartes töökoormise suurenemist. Ehkki süsteem on osutunud eluliseks ja on ennast õigustanud, jäi skeptiline suhtumine osalt püsima, sest nagu hiljem selgus, töökoormis ometigi suurenes. Kui algul nõuti, et töötegija peab suutma aastas läbi töötada 500 000 ühikut, kusjuures sai kokkuhoiust 50% preemiat, siis tõsteti hiljem tööühikute arvu 750 000 peale ja pärastpoole — 840 000 peale, suurendades seega tööühikute arvu 68% võrra. Kuid sellejuures makstakse töötegijale saavutatud kokkuhoiust endiselt 50%, kuna pool läheb riigile. See tähendab, et töökoormis endisega võrreldes tõusis ja kokkuhoiu-preemia vähenes.

Tõsi küll, aastate vältel on tööratsio-

naliseerimise alal mõndagi korda saadetud, mis on tööd lihtsustanud, tööd kergemaks teinud. Nii mõnigi vormlikkus ja paberlikkus, mis osutus tööprotsessi läbiviimises üleliigseks, takistavaks, on ära jäetud. Samuti on ka tööruumide, tööabinõude ja uute töömeetodite arvel hulga paremusi saavutatud. Kõike seda tuleb arvestada. Sellele vaatamata ei paista olevat tõenäoline, et terve töö oleks seetõttu muutunud kergemaks 68% võrra, mis õigustaks endiselt, s. o. nagu 500.000 tööühiku juures saadud kokkuhoiust, pool maha arvata. Sealjuures on veel mitmed tööd normeerimata ja mõnede tööde kohta kehtivad normid õige kitsad (rahakaartide vastuvõtmine, rahatelegrammid jne.).

Nüüsiis on olukord praegu, võrreldes ajaga, millal kehtima pandi preemiamäärus, märksa muutunud. See asjaolu tingib preemiamääruse muutmist selles osas, mis puutub kokkuhoiu-preemiast 50% maha arvamisse riigi kasuks.

Peale selle on elutingimused samuti teistsuguseks muutunud, kui nad olid aastaid tagasi. Postiteenijate palgad ei vasta enam kaugeltki elumaksumusele ja vajavad hädasti parandamist. Sellepärast peaks postiteenijate eneste poolt saavutatud kokkuvõtteid sajabrotsendiliselt minema nende olukorra parandamiseks. See oleks igati põhjendatud ja õiglane soov.

Amicus Postalicus.

Viimse-hetke-saadetised

Mõnes riigis on sisse seatud nõndanimetatud viimse-hetke-saadetised, mis koormatakse lisamaksuga.

Säärase saadetisteliigi loomine paistab otstarbekana ja nimelt järgmistel põhjustel:

1) Lisamaks sunnib saatjaid aegsasti saadetisi postitama, et vältida lisamaksu maksmist ja peale selle võimaldab tarbe korral teenijate arvu suurendada, millega väheneb pinevus üksikteenija närvesöövas viimse-hetke tegevuses.

2) Võib tekkida võimalus edasi lükata publiku huvides viimaseid postilevõtmise tähtaegu, et vastu võtta kiireloomulisi saadetisi.

3) Osa lisamaksust võiks minna teenijate majandusliku olukorra parandamiseks.

Säärase kava vastuvõtmisel oleksid kõik osalised rahuldatud:

Publik saaks hiljem postitada; riik ja teenijad saaksid suurema sissetuleku.

Viimse-hetke-lisamaksuga võiks koormata ka pühadeeelseid saadetisi nende uputuse vältimiseks. Kui publik arvab, et pühadesaadetis peab

esimeseks pühaks saabuma, siis seda võib korraldada ka nende saadetiste suhtes, mis nädal (või rohkem) varem postitatud.

Oda.

Pühapäevarahu postiljonidele

Hollandis kantakse kätte kirju pühapäeviti ainult neljas suures linnas: Amsterdamis, Haagis, Rotterdamis ja Utrechtis. Pühapäeval kantakse koju neis linnades kõrgendatud lisamaksu nõudmata ainult need sisemaised kirjad, mis kannavad erimarki „Bestellen op Zondag“ ja peale selle välismaalt saabunud kirjad. Neis neljas linnas eluneb üle 2 milj. elaniku ja neile pühapäeval kättekantav kirjade arv ulatub 30.000 lähedale, neist 20 000 välismaist saadetist. Enamik kirjade saajaid on kaubandusettevõtteid, mis pühapäeval on suletud. Hollandi postitalitus arvab, et vähene tarvidus postisaadetiste pühapäevase laialikande järele ei õigusta postiljonidelt võtma nende pühapäevarahu. Hiljutised sõjasündmused on olukorda muidugi põhjalikult muutnud.

Hindrek Rikand †

Kaduvuse lilli
Mälestusi kurtes
Viime kalmistule...

Külmal kevadpäeval, 27. aprillil, lahkus ootamatult esimene Eesti Postivalitsuse ülem, innukas seltskonnategelane, tulihingeline eestlane ja ideeline inimene Hindrek Rikand.

Külmal kevadpäeval lakkas tuksumast süda, mis oli üle elanud palju pingutusi, süda, mis sageli tundis päikesepaiste puudumist looduses ja inimvahekordades. Nii tulvil igatsust helguse järele on tema luuletus „Külmal kevadel“, nii ärevalt ootas ta leebust ja õitsengut. Ning ühel külmal kevadpäeval väsis ta ootamast — uinus jäädavalt.

Hindrek Rikand oli tüübilt teoinimene, suur töömees, julge ning äge võitleja. Visa rühkijana ja praktiliselt ellusuhtujana omas ta siiski idealist iseloomu. Päril looduslikult väga kaunist Väimelast, Võrumaalt, oli ta looduselaps, avar, tundeline, julge ja tuline. Oma elukutse kõrval on ta alati harrastanud kauneid kunste, on väsimatult tegutsenud rahvustunde õhutamise seltskonnas. Võru eesti seltsis „Kandle“ ja Riia „Imantas“ — näeme teda näitejuhina, lauljana, organiseerijana, kirjatoimetajana. On loonud luuletusi, mis ilmunud varemadel aegadel mitmetes ajakirjades. Osa viimastest teostest pärivad tema vaimse pärandina korraldamist. Viimastel aastatel tegutses ta oma mälestuste kirjutamisega, millest seeria „Võõra ikke alt Eesti Vabariigi postini“ on pidevalt ilmunud „Postisarves“,

ja mis nüüd ootamatult on katkenud. (Osa mälestustest, mis H. Rikandi poolt trükiavalmis korraldatud, ilmub „Postisarve“ veergudel edasi. Toim.)

Hindrek Rikand oli lihtsa talulapsena elu karmusi tajunud varakult, oli omanud eestlase visaduse ja omapärase töökuse, milletõttu ta võõra rahvastegi keskel võitis üldise tunnustuse ja edu teenistusalal. Kuid vaatamata tõusule jäi ta lihtsaks inimeseks ja tõsiseks rahvuslaseks. Tema äge ning julge esinemine tõi kindlasti teravaid kokkupuuteid miljöoga, kannatusi, pettumusi ja põhjalikke kibestumisi. Nii on ju idealistide saatuse: anda, anda — ja mitte midagi saada! Kuid ideede taotlemine ongi nende võitlejate töörõõm ja elusisu!

Selle viljaka töömehe vaheldusküllane elukäik algas Väimelas 22. detsembril 1874. Hariduse omandanud Kanepis ja Võrus, postiametkonda siirdunud a. 1892; töötanud Võrus 1893—1895., Riia p.-t. ringkonnavalitsuses 1895—1917., Tallinna postkontori ülemana 1917—1918., ning olnud Eesti Postivalitsuse esimeseks ülemaks 1918—1924., millal lahkus riigiteenistusest. Tegutsenud hilisematel aastatel innukalt esperanto keele õpetajana mitmetes seltsides, eriti ÜENU Tallinna osakonnas ja ka välismaal.

Tundsin Hindrek Rikandit lähemalt vaid inimesena, luuletajana ja lauluharrastajana. Ta oli postiteenijate laulukoori auliige, tema abikaasa ning üks poegi koori tegevliikmed. Mul oli õnnelik juhus kohata kadunud laulukoori pidulikudel koosviibimistel ja kontsertidel. Väärrika esinemisega soliidne vanahärra oli nooruslikult tulihingeline. Ta esines kõnedega, ta seltsis meelsasti noortega, oli huumoriküllane, vestles, õhutas ja oli isegi hea valsitantsija! Rikandi soojasüdamlikus perekondlikus ringis tutvusin tema vaimse loominguga. Korraldasime ka lugesime seda ühiselt. H. Rikandi luulemotiiviks oli peamiselt loodus ja lüürika, kuid oli ka eepilise värvinguga teoseid. Neist silmapaistev stiililise küpsusega on „Kraaksuv kaaren“, milles autor liigutavalt kirjeldab popsniku-perekonna hukkumist mõisniku ülekohtu survele. Tähelepanu pälvisid ka kriitilised märkused elunähetest ja kunstiloomingu suhtes; ei puudunud teravmeelsed epigrammidki. Silmasin ka mahuakat käsikirjade kogu eesti rahvaluulest ja märkmeid vanarahva kõnekäändudest. Sellelgi alal suutis see tõsine eestlane midagi ära teha.

Viimast korda kohtasin H. Rikandit paar kuud tagasi ühel kevadtalvisel õhtul laulukoori harjutusel. Ta oli tulnud meid külastama ning näis ilmselt haigena-väsinuna. Harjutasime parajasti R. Ritsingu eleegilist helindit „Laul sellest kaduvast“ (Juhan Liivi filosoofilistel sõnadelt) H. Rikand kuulas mõttesse vajununa ning laulu lõppedes sõnas mulle: „See oli väga ilus, väga haarav!“

Laul sellest kaduvast... Aimas ta, et nii lühikese ajavahemiku möödudes tema ise pidi rändama kaduvikku ning meie, laulukoori liikmed, laulame talle leinalaule? Aimas ta? Kui ta vaheaja saabudes meile hüvastijätkuks käe ulatas ja lahkus, mõitlesin vaistlikult: Kas näeme teda veel? Kartsin mõelda sellele ja seda kujutella.

Ja ta läks tõesti jäädavalt. Nüüd puhkab ta

H. RIKAND

EESTI POSTI ESIMESE JUHINA

Eesti Vabariigi sündimisel 1918. a. usaldati Eesti postiametkonna organiseerimine ja posti-t.-t. ala korraldamine H. Rikandile. Postitalituse (tol ajal Postivalitsus ja Postipeavalitsus) esimese juhina andus H. Rikand kogu oma tahte- ja vaimujõuga selle talle raskel ajal täita antud vastutusrikka ja laiaulatusliku ülesande lahendamisele. Olud olid tänapäevaseist põhjalikult erinevad. Veel ei olnud rahunenud inimeste meeled, mis olid elevil Maailmasõja ja sellele järgnenud revolutsioonide tagajärjel, meie piiridel idas ja lõunas möllas veel sõda elu ja surma peale, sõda maa vabaduse ja maa enese eest, selle maa eest, mis oli kurnatud aastaid kestnud sõjaolukorra ja võõraste vägede invasiooni ajal, veel vangutasid paljud pead väikeste rahvaste eluõiguse mõtte puhul ja oli neid, kes avaldasid lausa vaenu kujunemisel olevale noorele riigile ja töötasid selle riigi vastu. Riigi juhtidel aga puudusid kogemused riikliku isolemise idee kõigeekülgses rakendamiseks, mispärast mõndagi tuli katsetada ja parandada. Selles ristlevate tungide ja mõtete keerises võitis siiski üks mõte — riiklik iseseisvus, täielik sõltumatus oma eluaseme loomisel päikese all. Aeg selleks oli küps.

H. Rikandit ei heidutanud olukorra raskused, vaid ta asus lootusrikkalt ja ennatsalgavalt tööle. See töö ei olnud talle tundmatus metsas ekslemine, sest endised kogemused, mis saavutatud pikaajalise teenistuse jooksul Vene riigis, eriti just Riia posti-t.-t.-ringkonna valitsuses, olid talle väärtuslikuks abiks Eesti posti, telegraafi ja telefoni korraldamisel. Samuti soodustasid töötamist kindlad rahvusvahelised korraldused, konventsioonid ja reglemendid, mis nimetatud aladel on kehtivad kogu kultuurilises maailmas.

vaiksel Metsakalmistul, võimsate ja uhkete mändide varjus, — tema, looduselaps, kes elu ja inimesi kiinduvalt armastas. Puhkab siin ja sulab ühte Loodusega ning Suure Rahuga, nagu see on elu seletamatu seadus. Kuid meid viib südame kutse sageli Metsakalmistule. Seisatame mõttes sellel pühal paigal ning asetame siia üürikese elu kaunimaid andeid: õilmitsevaid lilli.

Sit tibi terra levis!

Salme Prants.

Nende konventsioonidega tuli Eestil ühineda ja need kohe täitmisele võtta rahvusvahelises liikimises. Posti-t.-t.-asutised, mis olid loodud meie maal, oli vaja tööle rakendada uues olukorras. Nii ei olnud tegevusväljaks sugugi uudismaa, kuid siiski võib teatud määral õigustatult ütelda, et „maa oli tühi ja paljas“. Kõik olemasolev oli meile veel nagu võõras element, mis vajas kujundamist oma näo järele, oma tarviduste kohaselt, oma riikluse vaimus. Ja peale selle oli alasid, kus tuli ajada esimesi vagusid, nagu keskastutise loomine, maaposti laialdasemalt korraldamine j.m. Eesti keelgi oli tol ajal veel oskussõnade poolest nii vaene, et paljudele mõistetele ei leidunud keeles vasteid. Nii oli vaja alata mõndagi asja a-st ja b-st. Näiteks oli raadioringhääling selline ala, kus tuli tegevust alustada kõigepealt vastava ning sobiva oskussõna loomisega, millega oleks võinud seda ala nimetada ja temast eesti keeles kõnelda. H. Rikandil tuli tegutseda selliselgi alal ja tema mõtteviljana kasutame nüüd sõna „ringhääling“ iga päev, ilma et loojat ennast meenutaksime. (Vt. „Postisarv“ nr. 3 — 1940. a.) Teine praegu üldiselt tarvitata sõna on „tänav“, millele ei saa kirjutada aadressi kirjal ja mis ei ole loodud küll postiametkonnas, kuid mis sellest ametkonnast alustas rünnakut vene keelest laenatud sõna „uulitsa“ vastu, kuni tõrjus viimase välja.

Esimeseks sammuks ametisse astumisel oli H. Rikandil posti-t.-t.-asutiste ülevõtmine lahkuvailt Saksa okupatsioonivõimudelt. Seejuures tuli allesolevast varandusest päästa, mida päästa sai. Esimeseks tegutsemispaigaks oli postihooned Tallinnas, Vene tän., kus keskastutis alustas tööd väga väikese koosseisuga. Hiljem, 1920. a. võeti üle keskastutisele maja Kreutzwaldi tän., kus Postitalitus töötab veel tänaseni.

Eesti postiametkond pühitseb oma igaaastast juubelipäeva 13. novembril. Sel päeval 1918. a. määras tolleaegne kaitseliidu ülem J. Unt H. Rikandi, nagu viimane kirjutab oma mälestusis, Tallinna postkontori komandandiks. Samal päeval alustas H. Rikand tegevust. Algul olid kohal postivalitsuse esimeste ametnikena

E. Laaban, H. Anto, V. Soopan, Ed. Kepp, K. Böstrov, A. Pitka, K. Triumph, J. Mits ja Abarenkov.

H. Rikand töötas sel ajal ja ka hiljem varahommikust hilisööni, lubades enesele ainult kõige hädavajalikumat puhkust. Ta kirjutuslaual oli alati palju lahendamisel olevaid kirju. Ta püüdis tungida isiklikult talle usaldatud küsimusteringi kõigisse detailidesse, ta püüdis kontrollida ise kogu ametkonna tegevust, niipalju kui see ühel isikul oli võimalik. Selline töö nõudis suurt energiat, mida H. Rikandil ka oli, kuid arvatavasti ei jätnud säärane töö mõju avaldamata tervisele. Küsimusi, mis nõudsid lahendamist, oli palju ja neid tuli otsustada kiiresti, sest seda nõudis algul Vabadussõja olukord, kuid ka hilisem aeg ja töö üldine iseloom.

Algul oli puudus vilunud tööjõududest, neid tuli otsida ja tööle kutsuda; tuli nõutada raha tegevuse alustamiseks; sõjategevuse algul tuli asutisi evakueerida ja hiljem maa vabastamisel need uuesti avada; olemasolevad asutised nõudsid kohest korraldamist; telegraafi-telefonihendused tuli viivitamatult jalule seada ja neid pidi kohe juurde ehitatama, selleks oli vaja hankida tarvilikke materjale, sissevedu oli aga seismas; tuli koostada hädatarvilikud tariifid, määrused jne. Kõige selle raske esialgse tööga tuldi toime, aegamööda tekkis kaosesse kord ja Eesti post, telegraaf, telefon ja raadio võisid mõne aja pärast juba rahulikult jätkata oma arenguteed.

Milliseis oludes tol ajal tuli töötada, sellest jutustab H. Rikand oma tervituses, mille ta saatis postiametkonna XV aasatapäevaks Riist 11. novembril 1933. aastal.

„Kadunud suure riigimehe Jaan Poska isiklikel käsul asusid kohe mõned endised posti-telegraafi-telefoniteenijad ägeda innuga võõraste poolt viimse tolmukübemeni hävitatud p.-t.-t. teenistust ning selleks vajalist ametkonda looma.

Taldadeta saabastel toimusid kirjakandjad oma rasket ametit, surmani külmanult kütmata vagonis kümneid tunde hilinevais rongides päälörhuvate sõitjate laine all kuski ametus vaguni-nurgas täitsid veoametnikud ennastalgavalt oma tol korral uskumata raskeid kohuseid, alalise leivapuudusega võideldes istusid ametnikud asutis öid-päevi ilma tunde lugemata; kuulide surmatantsu all askeldasid teenistusnõuete täitmisel Narva kangelaslikud postiperelased, nagu polekski lõhkenud nende kõrval, ees ja taga hukutavad pommid, vaid lastemängu seebimullid.

Oli asutusi, kus vihmaseil päevil läbi katuse ning lae sissetunginud vihmast seinad nõretasid ning põrandal loikudes jalgu oleks võinud pesta; oli asutusi, kus lihtne pikk pink ainuke istejärg oli, mida ametnik otsapidi kord morseapa-

raadilaua, kord barjääri ette tõstis, sellejärgi, kus tal töötada tuli. Oli asutusi, kus ülem oma naise ning kogu mitmehingelise lasteperega teenistuseruumis kappide taga pidi olema, sööma ja magama. Oli aegu, kus isegi Tallinna postkontoris ainult talveriietuses ning kinnastes võidi töötada. Ja oli aegu, kus mõnel teenijal isegi ööst öösse täisriietuses tuli magada, nii et ja ainult saunas end tuulutada sai.

Aga kõik kannatati ära. Isegi vaimustusega. Sest see oli esimene armastus. Erakordsed ajad esitasid erakordseid nõudeid, mida tuli täita. Ja neid täideti.“

Muidugi oli ka tol ajal asutisi, kus olukord töötamiseks oli võrdlemisi rahuldav; säärane viletsus, millest eelpool on juttu, on õnneks vajunud, õigemini tõrjutud ajalukku ja see meenub meile veel vaid kurja unenäona minevikust. Oma maal leiduvate materjalidega tulime siiski läbi 1918. ja 1919. a., millal välismailt midagi ei saadud. Nende materjalidega varustasime oma posti-t.-asutisi ja nendega suutsime korraldada ja ehitada vajalised telegr.-telefoniliinid. See oli sellepärast võimalik, et osa veneaegset sidevarustust, traati, isolaatoreid, telefoniaparaate j. m., oli elanikkonna juures varjul ja tuli aegamööda päevavalgele, osa varustust saime lahkuvailt sakslasilt, kuid kõige rohkem oli materjale ja aparaate tagavaraks Tartu Telefonivabrikul. Kogu selle varanduse postiametkonna valdusse saamine nõudis jällegi pingutavat tööd.

Statistilised andmed võiksid valgustada side ala arengut Eesti riikluse algaastail. 1. jaan. 1919. a. oli meil juba avatud 82 normaaltüübilist postkontorit, seega võrdlemisi suur arv, ja ainult 3 postiagentuuri, seega kokku 85 asutist, 1921. a. oli tegevuses juba 113 kontorit ja 43 agentuuri. Normaaltüübiliste kontorite arv on hiljem ainult vähe kasvanud. Praegu on vastav arv 122, kuid postiagentuure on 600. Nii võiksimme tuua arve kõigilt sidevõrgu aladelt, kuid seega laskuksime üksikasjusse, mis ei kuulu selle kirjutise piirsesse.

1922. a. võeti Eesti vastu Maailma Postiliidu liikmeks. Jaanuarikuus 1924. a. avati Haapsalu raadiojaam. Nii arenes ametkonna tegevus kõigil aladel.

H. Rikandi tegevus Eesti postiametkonna juhina lõppes 1924. a., millal ta omal palvel lahkus teenistusest. Selle lühikese aja jooksul ta oli suutnud oma väsimata tööga ja kaastööliste pere kaasarühkimisel luua korralikult funktsioneeriva ametkonna ja võis selle üle anda oma järglasele, et siirduda eraellu. Kuid H. Rikand, kelle elutegevuseks oli pos-

Mälestusi Hindrek Rikandi tegevusest

Riia E. S. „Imantas“ 1898–1915

Riias tegutses 1880. a. asutatud Riia Eesti Lauluselts „Imanta“, mille ümber oli koondunud Riia eesti seltskond. Harrastati laulu, korraldati kontserte ja harva pandi toime mõni näitemänguõhtu, mis aga suuremat arvu eestlasi enese ümber ei jõudnud koguda. Seltsi juhtivad jõud olid jõukamad Riia eestlased, kes tarvitasid omavahel enamuses saksa keelt. Kui Rikand seltsis oma tegevust alustas, oli tema esimeseks püüdeks eesti keel seltsis aukohale tõsta. Tema kui tuline isamaalane ei võinud sallida, et eesti seltsis peale eesti keele veel mõnd võõrkeelt tarvitati. Eesti seltsis pidi valitsema eesti keel ja eesti meel. Paari aastaga olid võõrkeeled seltsist väljas. Sõnu „härä“ ja „preili“ seltsis ega ka omavahel ei tarvitatud, nende asemel üteldi „isand ja neiu“. Peab tähendama, et Rikand oli haruldane tööjõud. Temal jätkus tahet ja jõudu igal alal, kus tarvis oli, ligi lüüa. Nii oli ta sagedasti juhatusliige, laulja, tarbe korral ja koorijuht, näitejuht, näitleja, abiandmise osakonna esimees, korrapidaja, pidukõneleja jne. Ühesõnaga ei olnud seltsis tegevusala, kus ta ei oleks tegev olnud. Oli tarvis seltsis hooletusse jäetud raamatukogu korda seada, siis tegi seda Rikand. Või oli tarvis seltsile uut põhikirja kokku seada, mis võimaldaks avaramat tegevust, siis oli nagu iseenestest arusaadav, et see töö tuli Rikandi peale panna. (Lauluseltsist sai: „Riia Eesti Selts „Imanta“.) Kunaagi ei juhtunud seda, et ta oleks tööst või nõuandest ära ütelnud, kui mingis asjas tema poole pöörduti. Ta oli töömees, kes ei tundnud väsimust. Oli kohusetruu ja nõudlik enese, kuid nõudlik ka oma kaastegelaste vastu.

tinduse ala, jäi kuni surmatunnini ühendusse selle alaga. Ta tegutses edasi seltskondlikult, võttes osa postlaste seltskondlikest üritusist (laulukoor) ja kirjutades oma mälestusi ning avaldades neid meie ajakirja veergudel. Veel oma elu viimisel päeval viibis ta postihoones, kus ta oli alustanud Eesti postiametkonna loomist, ja kirjutas seal võib-olla oma viimsed read.

Oma tööga on H. Rikand võitnud jäädava koha Eesti postinduse ajaloos Eesti riigi sangarlikemal järgul. Eesti postiajaloo leheküljed, mis haaraksid seda ajajärku, on kahjuks veel kirjutamata, kuid neilt lehekülgedelt, kui need kord ilmuvad, võiksime lugeda huvitavaid lugusid sellest, kuidas sihikindla ja suure andumusega täidetud tööga, pidevais pingutussis ning võitluses on loodud esialgselt Eesti postiametkond, — Eesti post, telegraaf, telefon ja raadio, mida hiljem võidi kavakindlalt edasi arendada tänapäevase tasemeni.

E. S.

Rikand hakkas Riias temale omase energiaga näitemängu arendama. Valis alati mängimiseks parema sisuga näidendeid. Näitlejad olid asjaarmastajad, kuid pidid vastuvaidlematult tema tahte alla. Igale näitlejale õpetas ta tema osa täpselt kätte, vaatamata palju see vaeva nõudis. Selleks siin paar näidet. Lauluisa Kreutzwaldi 100. aasta sünnipäeva mälestuseks mängisime 1903. a. Kreutzwaldi näidendit „Tule torn“, mis on kirjutatud värssides. Mingisuguse takistuse pärast jäi meil õppimiseks aega ainult 2 nädalat. Rikand määras: üle päeva harjutus! Need harjutused kestsid aga harilikult kuni kella 3-ni öösel. Mitmed näitlejad pidid hommikul kell 8 tööl olema ja nende tööpäeva pikkus oli sel ajal 12 tundi. Kuid keegi ei nurisenud selle üle, peaasi oli, et näitemäng õigeaks ajaks ära õpiti ja ette kanti.

Kord oli juhtum noore naisnäitlejaga, kes ei hääldanud õ tähte õieti, ütles alati õ asemel ö. Rikand õpetas teda püsivalt õieti hääldama, kuid tagajärjeta; katkestas kord harjutuse ja siis algas tema ja näitleja vahel järgmine sõnastõde: Rikand ütles ö, näitleja vastas ö. See kestis vahet pidamata üle veerandtunni, siis lõppes aga näitlejal kannatus ja ta paiskas hüsteeriliselt R-dile näkku: „ma ei või mitte või ütelda“. Puhkesime kõik naerma. Kuid vaev kandis vilja, sellest korrast peale hääldas näitleja õ tähte õieti. Nisuguse visa töö tulemus oli see, et mitmed noored näitlejad olid pärast ise näitejuhid nii Riias kui ka mujal seltsides.

1901. a. peale tegutses Riias, Hagensbergi linnaosas, „Eesti Karskuseselts“. Hagensbergi linnaosas olid lina- ja paelavabrikud, kus töötas palju eestlasi. 1905. a. mässu ajal tekkis, nagu see mujalgi sündis, seltsides suuri lahkavamisi. Pahempoolsete vaadetega kogunesid karskuseseltsi ümber; süüdistasid imantalasi kodanluses. Sel ajal karskuseselts läks hingusele, tema asemele asutati „Riia Hariduse ja Abiandmise Selts“. Lõhe seltskonnas ja kahe seltsi vahel kestis paar aastat. Kui meeled juba enam-vähem rahunesid, hakkasime teid otsima, kuidas killustatud seltskonda uuesti ühendada. Selleks tegime mitu aastat kihutus- ja ettevalmistustööd, kus H. Rikand esirinnas sammus. Lootused eduks olid kõige paremad, kuid lõpule viia seda tööd H. Rikand ei saanud, sest algas 1914. a. Maailmasõda, mis meid kõiki laiali paiskas — ühe siia, teise tänna. See üritus jäi H. Rikandil Riia seltskondlikus elus ka viimaseks suuremaks tööks. —

Nimetamata ei saa jätta vaadet, mis meil alati seltsi- ja eraelus oli, ja kus H. Rikand jällegi esirinnas sammus: meie oleme suures Riia linnas kui väike eesti rahva saareke. Missuguse mulje võõrad rahvad meist saavad, selle järele otsustavad nad terve eesti rahva üle. Sellepärast oli meie püüd sõnas ja teos väga ettevaatlikud olla, et eestlasele mitte häbi teha.

Moraali suhtes oli H. Rikand väga tunderikas. Tema kuuldes ei tohtinud keegi seltsis ega seltskonnas ühtki kahemõttelist sõna tarvitada, anekdootidest rääkimata. Ta otse sundis kõiki tema juuresolekul sõnu valima, ning see andis ajajooksul tulemusi.

H. Rikandi tegevusaeg Riia eesti seltsis oli

H. Rikandi matuselt

H. Rikandit tabas äkiline surm südamera-banduse näol 27. aprillil. Tema põrm toodi Keskhaigla kabelist, kuhu see viidi pärast ootamatut surma, Jaani kirikusse päikesepaistelisel kevadpäeval, 2. mail. Kirikukella heliseses saabus matuserong, eel mustas surnuautos rikikalikult lilledega ümbritsetud tammepuust kirst. Kirikusse, kus äsja oli õnnistatud leerilapsi, ja kiriku juurde oli kogunenud rohkel arvul saatjaid — palju postiperet, kelle hulgas võis kohata tuttavaid nägusid maapostkontoreist, ja maa-võrkudest. Samuti haaras silm vanu pensionil olevaid veteraane. Vaikselt kanti kirst kirikusse, kus matusetalituse pidas õp. Täheväli. Laulis postiteenijate segakoor. Leinajate hulgas olid peale kadunu lese ja nelja poja ka tema vend ja kaks õde; maal elab veel kadunu ema kõrges vanaduses — 90 a. Pärast matusetalitust

liikus rohkearvuline leinarong, mille eel kanti kümnekond pärga, Jannseni t., kus oli kadunu kodu, ja sealt edasi Postitalituse hoone ette Kreutzwaldi t. Mõlema maja ees, millede akendel põlesid leinaküünlad, peatuti hetkeks harduses. Edasi asusid leinajad autobustele ja H. Rikandi põrm viidi oma viimsele puhkepaigale Metsakalmistule, kus asetati kalmule pärjad ja kostsid järelehüüded. Esimesena asetaski pärja Postitalituse dir. G. Jallajas. Järgnesid pärjad Tallinna Peapostkontorilt, Tallinna Telefonivõrgult, Tallinna Peatelegraafikontorilt j. teiselt. Ka end. imantalased Riist ei olnud unustanud kadunut. Ja nooredki (ÜENÜ Tall. Osak.), kellede seltsis H. Rikand armastas viibida, tulistasid teda meelde südamlike sõnadega. Kalmuküngas mändide all mattus lilledesse kevadõhtu kustuva päikese valguses.

All: Leinarong läheneb Postitalitusele. Kõrval: Kirst kantakse Metsakalmistul hauda.

Fotod J. Tiksil

H. Rikand oli aateline inimene

Eesti posti esimesi organiseerijaid ja juhte, Hindrek Rikand, oli omapärasemaid isiksusi. Tema töö ja tegevus oli kantud teadmisest, et seda vajab noor vabariik, eesti rahvas, ja ta elumotoks oli: kõik isamaa-altarile, kõik omariikluse ülesehitamiseks!

elavamaid ja tegevusrikkamaid, mis jättis sügavaid muljeid kõikide peale. Sel ajal tegeles H. Rikand ka luule alal. Tema luuletusi ilmus „Postimehes“ ja „Lindas“. Ka ilmus umbes 1903. a. trükkis tema sulest üks ühevaatuseline lastenäidend „Jõulurõõm“, vist tõlge saksa keelest.

Oma kirjeldust lõpetades pean tähendama, et poleks ehk õiglane minu poolt H. Rikandi tegevusest ainult häid külgi otsida. Muidugi oli temal, nagu igal inimesel, oma nõrkusi ja puudusi, kuid tema õilsad sihid, suur töötahe ja äärmine ausus on voorused, mis tema mälestust austama sunnivad.

A. Kaasik.

Kadunu isamaa-armastuse ehtsuses ja siiras andumuses Eestile ei saa kübetki keegi, kes teda lähemalt tundsid, kahelda. Oilsaks ja tuliseks patrioodiks jäi Rikand kuni oma elu ootamatu loojakuni.

Isamaa-armastuse ekstaasis unustas ta isiklikud huvid sootuks, mispärast jäi maiste varade poolest vaeseks, rikastudes seevastu aatelite varadega. On säilinud arvamine, et postiteenijaskonna teenistustasud võinuksid kujuneda soodsamateks, olnuks Rikand postiametkonna juhina pisut vähem idealist, pisut vähem ohvrimeelne ja pisut enam reaalne.

Kuid Rikandi tuline isamaalsus nõudis loobumist ja ohverdamist. „Noor riik ei suuda enam anda, tuleb esialgu leppida piskuga“, — nii püüdis ta lohutada ja manitseda. Ehkki tegelik elu nõuab oma osa ja reaalsuse ning aatelisuse vahel haigutab kuristik, jäi Rikand ennastsalgav

vaks ja aateliseks üldhuvide, riigi ja rahva huvide teenijaks.

Pikk aastaterida riigiteenistuses, kus paljud pikapeale kivinevad, muutudes ametnikuks-rutinääriks, ei suutnud surmata Rikandis elavat ja tulihingelist inimest. Vaatamata kõrgele ja väljapaistvale ametkohale, mis nii mõnelegi on olnud tõukejõuks, et libiseda endiste tõekspidamiste pjedestaalilt, jäi Rikand ometigi truuks demokraadiks ja bürokratismi vihkajaks. Rikandi vaimlised huvid ja tarvidused olid avaramad, kui seda ette nägid teenistusraamid. Oma raske ja vastutusrikka kutsetöö kõrval, otsides meelelahutust, sattus ta sageli teedele, mis viisid luule, kunsti ja kirjanduse valda, kus Rikand ei olnud võõras, tundmatu. Ta kärsitu vaim tegeles lakkamata otsimiste teedel, mitmete probleemide lahendamise ümber. Ka oskussõnade otsimistel, mis postiteenistuses tarvitusele

on võetud, ei jäänud kadunu indiferentseks, vaid lõi kaasa, õhutades ja juhtides teisi. Rikandi leiutatuks peetakse muuseas oskussõna „virgats“ (erikäskjal, kiirkäskjal), millega on seotud, nagu ta endised kaastöölised teadsid rääkida, anekdooti meenutav lugu. Otsides lühikest ja tabavat oskussõna, mis vastaks eri- või kiirkäskjala mõistele, leidnud ta „virgatsi“ äkitselt unes ja virgunud seepeale otsekohe. Märkinud siis kohe selle meellespea-vihukesesse, mis temal alati seisnud voodi juures öölaua. Hommikul, kohates esimest kaastöölist, hüüdnud Rikand võidukalt: leidsin! Mida nimelt? küsitud temalt. „Virgats, virgats,“ — tuli seletus. Rikand suhtus kõigesse temale omase temperamentlikkuse ja kirglikkusega, sõdides tuliselt selle eest, mis õilis ja piitsutades negatiivset, pahelist.

Nüüd ei ole teda enam! Kuid mälestus jääb püsima. **Endu Päit.**

Ametnike-kiirtöötajate reserv lõppemas

Tuleks maksa kiirtöötajale lisatasu

Telegraafilise side teenimise üheks proovitud vahendiks on kiirtöötav aparaat hughes. Selle aparaadi üheks heaks omaduseks tuleb pidada seda, et tema abil edasiantud teateid, mis nõuavad diskreetsust, ei ole võimalik kõrvalistel jaamadatel ega isikutel kinni püüda ja ära kasutada. Küllap vist sellepärast võeti ka Maailmasõjas hughes-aparaat tarvitusele suuremate väeüksuste staapides, eriti salajaste teadete ja telegrammide vahetamiseks, kus ta täitis tõhusalt oma ülesandeid.

Peale saladuse kindlustamise omab hughes-aparaat veel teisi voorusi, nagu kiirus, trükitähestik, mis on kõigile kergesti loetav jne.

Kuid seejuures tuleb tõsiselt arvestada ühte asjaolu ja nimelt, et töötamine hughes-aparaadil ei ole nii kergesti sooritatav, nagu seda on töötamine morsil, telefonil jne. Töö tundmaõppimine hughes-aparaadil nõuab pikemat aega ja suuremat praktikat. Kui morsil töötamisega võib algust teha juba pärast kahekuist harjutamist, siis on selleks, et hughesil töötamisega toime tulla, vaja enne harjutada ja õppida vähemalt kaheksa kuud; ja siiski ei olda veel päris vilunud hughesist, vaid tullakse tööga toime. Kiirtöötavaks ametnikuks saada niisiis pole kuigi kerge ja kiirtöötaja osa pole praegu ka sugugi kadedustäratav. Tema väljavaated teenistuses edasijõudmisel piirduvad paremal juhul vanema kiirtöötava ametniku astmega. Mingisugust kompensatsiooni selle eest, et ta pidi ennast pingutama, et kiirtöötajaks saada, ei ole ette nähtud. Kuigi meil maksva korra järgi võetakse hughesi töö tundmine astmetes või järkudes kõrgendamise juures arvesse, ei ole sellest tegelikult palju kasu, sest vakantkohtade ja vanemate järkude nappusel on edasinihkumine

vaevaline. Jõudnud aga vanema ametniku-kiirtöötaja järku, ei ole sealt edasiliikumine absoluutselt võimalik. Sellise perspektiivi olemasolu ei erguta ametnikke, ka noori mitte, õppima töötamist hughes-aparaadil, mispärast võib põhjendatult karta, et kiirtöötajate reserv jõuab peatselt lõpukorrale. Ja nagu kuulda Tallinna Peatelegraafikontorist, valitseb seal juba kiirtöötavate ametnike puudus. Praegune kiirtöötajate kaader koosneb suuremalt jaolt vanust, veneaegseist ametnikest, kelledest juba mitmed on siirdunud teistele tööaladele või lahkunud ametist pensionilemineku tõttu või muil põhjustel. Veel mõned aastad ja lahkuda tuleb ka senijäänutel. Kas siis peaks hughesi tegevus lõpetatama spetsialistide puudusel? Seda vist küll mitte. Tuleks vaid kaalumisele võtta küsimus, kuidas saaks soetada kiirtöötavate ametnike reserve.

Teatavasti hinnatakse mujal (nii oli ka vene ajal ja on ka praegu) ametnikke, kes on sooritanud nõutava katse hughesi töö tundmises, sellega, et neile maksetakse lisatasu, mis pole sõltuv ametjärgust. Paistab, et selline lisatasu, mis osutub ergutuseks, on täiesti põhjendatud ja ära teenitud. Muidu osutub ametnik-kiirtöötaja halvemas seisukorras oma kutsekaaslasist teistest p. t. t. ametnikest, kes saavad samasugust palka, kuid ei tarvitse vaeva näha tööõppimisega kiirtöötaval aparaadil. On päris loomulik, et töömehe võimed, mida ta pakub tööandjale, kes neid vajab ja kasutab väljaspool nõutavat normi, ei võiks olla mõeldud pealekaubana, vaid tuleksid arvata lisatasu alla, samuti nagu iga ülenormi tehtud töö. Õiglase hinnang lisatasu näol ergutaks ametnikke endid pingutama, et ära õppida töötamine kiirtöötaval aparaadil, mis nõuab küllalt aega, vaeva ja energiat. Siis ei tuleks karta ka ametnik-kiirtöötajate reservi hõrenemist.

H—ik.

Tartu Telefonivõrk 40-aastane

Telefoni areng Tartus 1900–1940

Käesoleval aastal võime tagasi vaadata Tartu telefonivõrgu 40-a. tegevusele. Telefonivõrk ehitati riigi poolt 1899. a. ja keskjaama tegevus avati 1. jaanuaril 1900. a. (vana kalendri järele) kell 9 hommikul. Avamise ajal oli keskjaamaga ühendatud 60 abonenti. Telefonikeskjaama jaoks ehitati postkontori majale III kord peale ja sinna valmistati keskjaamale ruumid, mis koosnesid kahest toast: üks kommotaatorile ja teine kantseleile. Kommotaatorid, Hillelandi süsteemi, seati üles 160 abonendi jaoks.

Tartu Telefonivõrgu uus hoone, milles asub automaatkeskjaam

Enne riigi telefonivõrgu ehitamist ei olnud Tartus üldtarvituslikku telefonivõrku. Üksikud telefoniseadmed olid ühendatud maak. telefoniseltsi (Kreis-Telephonverein) keskjaamaga. Selle seltsi liikmeiks olid kohalikud mõisnikud. Teiste telefoniuhendusi ei võimaldatud.

Telefoni kasutamismaksud Tartu võrgus määrati riigi poolt 2 verstaalises keskjaama ümbritsevas sõoris: lõppapa-

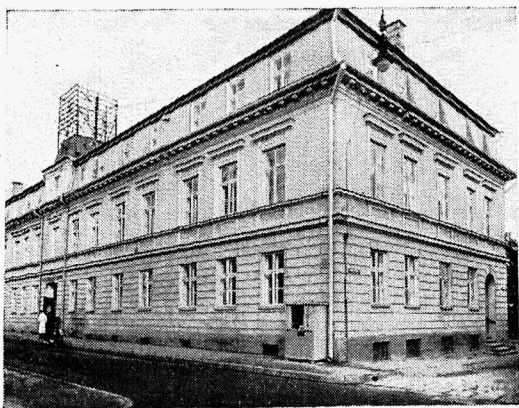
raadi eest 75 rubla, vaheaparaadi eest, mis ei asunud lõppaparaadiga ühes majas, 50 rubla, lisaaparaadi eest 10 rubla, lisakella eest 5 rubla ja lisakuuldetoru eest 3 rubla. „Postimehes“ ja „Nordlivländische Zeitung“is“ 1900. a. ilmunud artiklitest on näha, et telefoni tarvitamismakse peeti kõrgeks ja nõuti nende alandamist 30 kuni 40 rublani aastas. Hiljem alandati korterites olevate aparaatide maksu 60 rubla peale aastas. Äride ja asutiste telefonimaks jäi muutmata.

Telefonivõrgu juhtmestik ehitati 1,2 mm pronkstraadist. Keskjaamas ülesseatud Hillelandi süsteemi kommotaatorid asendati ajajooksul L. M. Ericssoni süsteemi 100-numbr. kommotaatoritega. Abonentide arvu kasvamisega 400-ni seati üles 1915. a. kolm 200-numbr. Liibavis vabanenud L. M. Ericssoni mütiplkommotaatorit. 1918. a. algul oli võrgus 500 abonenti.

Vene ajal suurenes abonentide arv viisalt. Kasutamismakse peeti kõrgeks. Ka ühenduste puudumine teiste linnadega ei võimaldanud suuremaulatuslikku telefonilist liikimist. Maakonna telefoniseltsil oli küll juba 1898. a. Posti-Telegraafi Peavalitsuselt luba ehitada ja kasutada telefoniuhendust Tartu-Võru ja Tartu-Valga-Tõrva vahel, kuid neid ühendusi ei saanud kasutada kõik Tartu võrgu abonentid. Need ühendused olid maakonna telefoniseltsi liikmete kasutada. Asi paranes 1910. a., kui Riia Telefoniselts ehitaskaugeühendused Tartu-Riia, Tartu-Valga ja Tartu-Elva vahel ja seadis sisse kaugekõnejaama Tartus, Suurturg nr. 1. Sellega avanes võimalus Tartust kõnelda kõigi linnadega ja alevitega Liivimaal ja ka Miitaviga.

Saksa okupatsiooni ajal oli telefoniuhenduste kasutamine Tartus ainult politsei ja linnavalitsuse asutustel võimaldatud. Keskjaama teenisid sõjaväelased. Okupatsioonivõimudelt võttis nende ridade kirjutaja telefonivõrgu üle 1. dets. 1918. a. Esimestena asusid keskjaamas tööle ametnikud Erna Birkenberg, Emma Miljan ja Helmi Tüür ning mehaanikud Evald Laanenbek, Robert Pärn ja Valter Kraav.

Peale Tartu vallutamist Eesti vägede poolt 1919. a. jaanuaris algas võrgu are-

Tartu Postkontori maja, mille 3. korral asus seni Tartu telefonikeskjaam kuni 1939. a.

nemises uus ajajärk. Ette nähes, et abonentide arv Tartus ei jää enam nii väikeseks kui vene ajal, alustati kohe võrgu arendamist kahejuhtmelisena, sest hiljem oleks ümberehitamine raskem ja kulukam olnud. Kaugeühenduste tarvis seati üles erikommutaator ja ühendused loodi kohe Tallinnaga, Viljandiga, Valgaga ja Võruga ning kõigi Tartumaa alevitega.

Eesti ajal on abonentide arv pidevalt tõusnud. Tuli korduvalt suurendada keskjaama ruume ja kommutaatorite mahtu kuni 2000 numbrini, mis on selletüübiliste kommutaatorite mahtuvuse piir.

Et telefoniühenduste ehitamises seisakut ei tuleks, võeti juba 1932. a. Postitalituses kaalumisele automaatjaama ehitamine Tartusse ja koostati sellekohane seaduseelnõu. Vahepeal tekkinud majanduskriis lükkas aga selle kavatsuse teostamise edasi.

Telefoniabonentide arv võrgus kasvas

järjest ja juba 1936. a. algul ei olnud enam võimalik vabade numbrite puudusel kõiki telefonide soovijaid rahuldada. Sellepärast esines Postitalitus uue seaduseelnõuga Tartu keskjaama ehituse kohta. 8. aprillil 1936. a. Riigivanema dekreediga määrati krediit Tartusse 2500-numbrilise mahuga telefoni automaatkeskjaama ehitamiseks ühes keskjaama hoone korraldamisega. Selle järele alustati juba kindlakujulisi eeltöid keskjaamale kohaste ruumide ja sisseseadete murtemiseks. Vana keskjaama asukohal, postkontori majas, ei osutunud võimalikuks maja ümberehituse ega ka juurdeehituse teel tarvilikkude ruumide saamine. Esinesin siis ettekandega Tartus saadaolevate kruntide kohta ja Postitalituse direktor, koha peal neid järele vaadates, valis keskjaamale krundi Laial tän. 29, mis ka pärast osteti. Krundi suurus on 1149,4 m² ja selle eest maksti 12.630 krooni.

Uue maja kavandi valmistas Postitalituse arhitekt A. Tauk ja see kinnitati Teedeministri poolt 7. juunil 1937. a.

Maja ehitus anti Teedeministeeriumi Avalikkude Tööde Osakonna kätte ja selle osakonna korraldusel viidi maja katuse alla. Peale 1. detsembrit 1937. a. asus ehitustöid korraldama Teedeministeeriumi Ehitusosakond. Tegelikult ehitustööde juhiks oli insener A. Soosaar. Maja valmis 1938. a. ja anti Telefonivõrgule kasutamiseks 16. septembril. Maja maht on ca 7800 m³ ja selle ehitus läks maksma 160.000 kr. Maja on nägus ja oma ruumide jaotuse poolest otstarbekohane.

A. SIIDAM, Tartu Telefonivõrgu ülem

Postiteenijate Kutseühingu kongress

Postiteenijate korraline kongress, mis igal aastal peeti kalendriaasta algul, tuli tänavu kokku alles 19. mail. See hilinemine oli tingitud sellest, et Kutseühingu tegevusaasta on viidud esmakordselt kalendriaastalt eelarve-aastale, mis teatavasti lõpeb märtsikuuga. Kongress astus kokku Riigiteenijate Keskliidu ruumes Tallinnas, V. Posti t. 8. Osakonnad olid valinud kongressile 49 saadikut, kes kõik olid kohale ilmunud.

Kongressi avas Kutseühingu keskjuhatuse esimees J. Martens. Avasõnas peatus esimees üldiselt nende otsuste juures, mis Kutseühingu osakondade aastapeakoosolekuil on vastu võetud ja mis on saabunud keskjuhatusele. Kõigis neis otsuseis postiteenijad rõhutavad üksmeelselt palgataseme madalat seisust ja elustandardi allaminekut elukalliduse pidevalt jätkuva

tõusu tagajärjel, samuti ka seda, et postiametkonna teenijate palgad suures ulatuses on maha jäänud teiste ametkondade samaväärseil kohtadel teenijate palkadest. Viimane asjaolu raskendab praegusel kitsal ajal veelgi enam postiteenijate majanduslikku seisundit, võrreldes seda teiste riigiametkondade teenijate omaga. Säärane ebavõrdne olukord ei ole tekkinud mitte viimasel ajal erakorraliste olude tõttu, vaid see on püsinud juba pikki aastaid, alates peaaegu meie riigi algusest. Seda olukorda ei ole kahjuks seni suudetud parandada, olgugi et igal postiteenijate üleriigilisel kokkutulekul ja ka meie oma ajakirja veergudel on küsimusele korduvalt tõsiselt tähelepanu juhitud. Kuna neile sõnavõttudele ja kirjutistele ei ole vastu vaieldud ega vastuväiteid kuuldavale toodud, siis seega meie majandusliku seisundi hinnang, mida

korduvalt oleme andnud, peaks olema õige. Meie palgaoludele ei ole, vaatamata kõigile meie püüdeile, vastaval pool vajalikku tähelepanu pööratud. Olukord on silmatorkav veel selle tõttu, et postiteenijaskond töötab kogu meie ühiskonna huvides ja alates kokkupuutumises kõigi selle ühiskonna kihitidega. Meie ametkonna teenistust vahendajana posti-, telegraafi-, telefoni-, ja raadioliikimise alal vajavad ning kasutavad kõik meie kodanikud, alates riigi esimesest kodanikust.

Kõneleja avaldas lootust, et tulevikus peaksime jõudma kord nii kaugemale, kus meie ametkonna teenijate palgad kõigil töökohtadel on ühtlustatud teiste vastavate riigiteenijate palkadega ja seega küsimus selles osas võib ära jääda meie igaaastase kongressi päevakorrast. Samuti tuleb loota, et palgaolusid suudetakse üldiselt parandada, sest seda nõuab tungivalt praegune erakorraline aeg.

Kongressile olid ilmunud tervitusi ütleva ka Teedeminister N. Viitak ja Postitalituse direktor G. Jallajas.

Teedeminister riigiteenijate palgaolude parandamise väljavaateist.

Teedeminister puudutas kõigepealt maailma üldist poliitilist seisundit ja selle mõjusid meie riigile, eriti meie majandusele. Seni on Eestil õnnestunud jääda eemale suurest sõjast ja loodetavasti läheb korda säilitada seda meile soodsat positsiooni ka tulevikus, sest sõda on kandunud eemale põhjast ja mõllab nüüd länerindel. Juba suure sõja ettevalmistav periood kajastus riigi majandusel. Väliskaubanduse läbikäikude järsu vähenemise tõttu on kahtlenud suuresti riigi tulud. Erakorraline aeg aga esitab riigile uusi nõudeid, millede täitmiseks tuleb teha kulutusi. Riigiteenijate palgaolusid on seepärast praegu raske üldiselt parandada, kuigi selleks on head tahet. Puhkenud sõja paratamatu tagajärjena on elukallidus tõusnud. Peab ütleva, et mõned tarvilikud ained ja asjad on hinnas suuresti kerkinud. Valitsus on teadlik selles, et riigiteenijate palgaolud on üldiselt madalad ja et need seda on olnud kogu meie riigi kestvuse ajal. Riigil on olnud täita väga palju ülesandeid meie kultuurilise ja majandusliku elu arendamisel. Meie saavutused on näidanud, et oleme suutelnud oma elu ise kõige kulgelt korraldama ja edasi viima. Sellest suurest tõöst on riigiteenijad lojaalselt ja ennast-salgavalt otseselt osa võtnud, vaatamata sellele, et ei ole võimalik olnud palkasid tarvilikule kõrgusele viia. Peame siiski uskuma, et tulevikus saab aeg, kus võime ka riigiteenijate palgaolusid üldiselt parandada.

Arvestades käesolevat seisundit maailmas, see aeg võib saabuda ehk meie järeltulijatele. Lõpuks soovis minister kongressile edu ja head kordaminekut.

Direktor G. Jallajase sõnavõtt.

Postitalituse dir. G. Jallajas ütles, et Postitalitus on alati püüdnud postiametkonna tööd nii korraldada, et teenijail oleks kergem oma ülesandeid täita. Teenijate õigustatud nõudmisile on püütud võimaluse piires vastu tulla, kuid kõigil juhtumel ei ole see võimalik ja mõnikord ei tooks esitatud soovide rahuldamine ka teenijale soovitud kasu. Postiljonide pühapäevarahu küsimus on üks sääraseid. Sõjalolude tõttu liigub post väga aeglaselt. Saadetised saavad päralt suure hilinemisega. On arusaadav, et paljud meie inimesist ootavad

kaugelt tulevaid sõnumeid kärsitusega. Kui postitalitus kirjade pühapäevase kojukandmise ära jäta,ks, tõuseks selle vastu publikus õigustatud nurin. Meie võiksime ka pühapäevarahu selles ulatuses maksta panna, nagu soovitakse, s. o. pühapäeviti postisaadetisi mitte koju kanda, kuid selles peame ikkagi publikule vastu tulema, et ka pühapäeval soovijaile, kui need ilmuvad postkontoreisse, neile saabunud saadetised välja anname. Selle teostamine nõuab, et ka pühapäeval saabunud post oleks sorditud. See omakorda on võimalik teatud arvu postiljonide tööviibimisega ka pühapäeviti. Niiviisi ei oleks saavutatud ikkagi täielikku pühapäevarahu postiljonidele.

Baaside rentimisega N. Liidule ja tema sõjavägede asumisega neisse kohtadesse on tekkinud tarvidus paigutada ümber vene keelt oskavaid ametnikke, kes oleksid suutelised ajama selles keeles teenistuslikke asju. Kuna teenijail võib olla raskusi majanduslikul alal, mida tingib teenistuskoha ja eluaseme vahetamine, siis on kavatsus vastu tulla neile teenijaile aineliselt, pakkudes uues kohas kas lisatasu või kõrgemat ametijärku.

Üldiselt asetab kokkulepe N. Liiduga posti, telegraafi ja telefoni alal, kui see teoks saab, teenijaile uusi kohustusi ja erilist hoolt side-teenistuse täitmisel.

Postitalitusel on raskusi nende teenistuses olevate abielupoolte palvete rahuldamisel, kes soovivad oma abikaasadele nende teenistuskohadesse järgneda — siirduda ühest asutusest teise. Kuigi on mõistetav, et abikaasad soovivad teenida ühes kohas, saadakse vaevalt sääraseid palveid täita.

Edasi direktor avaldas soovi, et teenistuses puutuvate kaebustega esinetaks otse Postitalitusele. Nende ülesvõtmine ja arutamine kongressil ei ole normaalset teed käimine.

Avaldas lootust, et kongress erakorralise aja tõttu veel suurema asjalikkusega kui eelmistel aastatel oma tööd tänavu täidab.

Edasi järgnesid

tervitused teistelt riigiteenijate organisatsioonidelt.

Riigiteenijate Keskkliidu poolt tervitas kongressi Keskkliidu esimees E. Nerep. Ütles muuseas, et Eesti riigiteenijad on õnnelikud selle poolest, et neil on oma kutseorganisatsioonid, millede kaudu nad võivad oma soove valitsusele esitada. Järgnevalt tervitas raudteelaste nimel V. Rutnik, kes mainis, et ka raudteelaste palgad on enamikus väga madalad ja et see nähtus on üldine kõigis neis ametkondades, kus on palju teenijaid. Postiametkonna Tehnilise Ala Ühingu poolt tervitas A. Merilaid. Metsateenijad olid saatnud kongressile kirjaliku tervituse.

Pärast Teedeministri ja Postital. dir. lahku-mist asus kongress lühikese vaheaja möödumise järel tööle.

Kongressi juhatusse valiti: juhatajaks — P. Toomsalu ja H. Tõugu, sekretärideks — R. Kesamaa, O. Siivart ja E. Soo.

Keskjuhatuse tegevuse aruande

kandis ette esimees J. Martens, andes pikema ülevaate möödunud 15-kuise aasta tegevusest. Keskjuhatuse on oma parema tahtmise ja võimiste kohaselt püüdnud võidelda teenijate palgaolude parandamise eest praegusel raskel ajal. Mõndagi on saavutatud ühises töös Riigiteenijate

Keskkliiduga, näit. toetuse maksmine kolmekordse perekonnaabiraha näol, kuid üldise palgataseme tõstmises ei ole valitsus leidnud võimalikuks vastu tulla. Peale selle on suuremaks ja palju vaeva nõudvaks ettevõtteks olnud uue puhkekodu ehitamine Elva. Uus maja Elvas on peaaegu valmis.

J. Uustalu tutvustas koosolijaid kassaruandega.

Pärast läbirääkimisi, kus ei puudunud ka heatahtlikku arvustust, eriti Haapsalu saadikult J. Talvingult, võeti mõlemad aruanded vastu. Samuti võeti vastu Kutseühingu 1940./41. a. eelarve tasakaalus kr. 12 820,23. Seega lõppes kongressi esimene päev.

Kongressi teine päev.

Järgneval päeval, 20. mail, kuulas kongress huviga ära H. Tõugu referaadi: „Postinduse ajalooline areng.“

Edasi võeti vastu põhikirja muudatused ja arutati majanduslikke ning teenistuslikke küsimusi.

Kutseühingu juhatusse valiti tagasi kõik senised juh. liikmed, välja arvatud Viilup, kes on lahkunud postiametkonna teenistusest. Juhatus jagas kohe ametid järgmiselt: J. Martens — esimees, H. Tõugu ja H. Imelik (uus) — abiesimehed, A. Kura — sekretär, R. Kesamaa — sekret. abi, J. Uustalu — laekur, A. Kannes — laekuri abi ja N. Rumm ning E. Luhaveer.

Revisjonikomisjoni valiti O. Liblik, E. Tammeäe ja R. Mets.

Kongress lõppes riigihümniaga.

Üksikasjaliku kirjelduse kongressi käigust, arutatud küsimustest, sõnavõttudest ja teenistuslike küsimuste alal vastuvõetud resolutsioonidest toome „Postisarve“ järgmises numbris.

Postiteenijate kongressi otsused majanduslikes küsimusis

Kogu riigiteenijaskonda puutuvad.

Erakorralisest ajast tingituna tõuseb elukallidus päev-päevalt, kuid riigiteenijate tasud püsivad ennesõjaajagel tasemel. Kõik ettevõetud abinõud elukalliduse tõusu pidurdamiseks ei ole andnud märkimisväärsid tagajärgi.

1) Kongress leiab, et riigiteenijate majanduslik olukord on selle tõttu muutunud raskeks. Olukorra parandamise eesmärgil teeb kongress keskjuhatusele ülesandeks esineda nõudmisega, et riigiteenijate palgad tõstetaks vastavalt elukalliduse tõusule, kusjuures välisriikidega sõlmitud lepingutega määratud rajoonides tuleb maksta palga-lisa.

2) Kongress leiab, et vanemate kauaaegsete teenijate kogemusrikka töö väärilisemalt hindamiseks, peaks laiendatama teenistusvanuse-tasu maksmist ka aja eest üle 15 aasta uute vanuseastmete juurdeloomisega.

3) Kongress leiab, et elukallidusrajoonid, kui tegelikule elule mittevastavad, tuleksid ära kaotada ja teenistusvanusetasu ühes lasteabirahaga maksta üle riigi ühtlaste normide kohaselt.

4) Kongress leiab, et teenistusvanusetasu tuleks võtta pensionide arvestamisel arvesse teenistustasuga ühisel alusel.

5) Kongress nendib, et praegusel erakordselt raskel ajal elukalliduse ja spekulatsiooni pidurdamiseks on paratamata tarvilik riiklik hindade reguleerimine, mis peaks toimuma kavakindlalt ja selgete eesmärkide ning kindlate põhimõtete kohaselt.

6) Kongress nendib, et suur osa riigiteenijast on varustatud priikorteriga ja kuna praeguse elukalliduse ning kõrgete korterihindade ja praeguste madalate palgade juures korteri soetamine on ülejõukäiv neile teenijatele, kes pole veel varustatud priikorteriga, tuleks kas laiendada priikorterite andmist või maksta korteriraha kõigile riigiteenijatele.

7) Kuna riigiteenijate tasud, eriti nooremate teenijate omad on niivõrd madalad, et neist ei jätku igapäevaseks ülalpidamiseks vajaminevate tarbeainete soetamiseks, veel vähem aga perekonnaelu alustamiseks, siis kongress leiab, et kõigile riigiteenijatele tuleks maksta abiellumise mise puhul ühekordselt toetust.

Postiteenijate majanduslikku olukorda käsitlevad.

Kongress leiab: 1) Postiametkonna teenijate palgad pole ühtlased teiste riigiteenijate palkadega, vaid märksa madalamad; 2) postiametkonnas püsib madala palga saajate arv suuremana, keskmiste ja eriti kõrgema palga saajate arv aga vähemana, teiste ametkondade palgasaajatega võrreldes; 3) keskmiste ja kõrgemate palga-kohtade protsentuaalne vähesus pidurdab üldist edasiliikumist, mis on üheks olulisemaks põhjuseks, et postiteenijate palgad üldiselt püsivad madalamatena teiste riigiteenijate palkadest; 4) asutiste ülemate ja nende abide palgad on märksa madalamad kui teistes ametkondades võrdsetel kohtadel seisvatel ülematel ja abidel, kuna mujal saab tavaline ametnik võrdset palka kõige kõrgema klassi postkontori ülemaga.

Sellepärast otsustab kongress lootes sealjuures Postitalituse direktori heatahtlikule suhtumisele ja kaasabile, mida ta on seni üles näidanud, valitavale keskjuhatusele ülesandeks teha energilisi samme astuda selleks, et:

1) postiteenijate palgad viidaks ühesugusele tasemele teiste riigiteenijate palkadega, neid ühtlustades;

2) suurendataks kõrgemate palgaastmete kohtade arvu ja tõstetaks asutiste ülemate ja abide palkasid, viies nad palgaastmele, kuhu on paigutatud võrdsete ülesannetega vastavad ülemad ja abid teistes ametkondades, kusjuures nendest allpool seisvad ametnikud, nagu jaoskonnajuhatjad, vanemad ametnikud, I ja II järgu ametnikud automaatselt läheksid astmetes ülespoole;

3) suurendataks van. postiljonide palgakohtade arvu, määrates tulumad neist noorema ametniku palgaastmele;

4) jäetaks ära järkude alajaotused „a“ ja „b“;

5) kõik postiasutiste kojamehed ja koristajad viidaks ülemääralisteks riigiteenijateks ja makstaks neile lasteabiraha ühisel alusel teiste riigiteenijatega, kuna neil tuleb töötada pühapäevadel ja riiklikel pühadel.

Ühtlasi kongress otsustab:

1) Kõik postiametkonna teenijad tuleksid varustada priikorteriga või korterirahaga ühisel alusel teiste riigiteenijatega. Kui see peaks osu-

tuma võimatuks, siis kontoriülemate abid varustada priikorteriga võimalust mööda asutuste juures, ära kasutades selleks praegu välja üüritud asutiste korterid, või varustada korterirahaga.

2) Riidevarustust peaks antama kõigile postiametkonna teenijatele ja riidekvaliteet tuleks tõsta vähemalt 1937. a. tasemele. Kui see aga osutub võimatuks, tuleb esijoones varustada neid ametnikke, kellel alatine kokkupuutumine publikuga nii asutises kui ka väljaspool, eriti eripiirkonnas teenivaid ametnikke. Naisametnikke tuleks varustada korralike ja nägusate töökiitlitega ning postiljonide jalatsite tasu tuleks suurendada, nii et oleks selle eest võimalik muretseda säärsaapad.

Ametnikele, kes 1939. a. riidevarustust ei ole saanud ettetulnud riidepuuduse tõttu, peaks riidevarustus välja makstama 100% ulatuses.

3) Kuna ametnike arvu suurendamine sünnib madalamapalgaliste vabateenijate arvel, siis tuleks suhteliselt suurendada kõiki koosseisulisi ametjärke.

4) Postiametkonnas määralsed ametnikud, kes mitmesugustel põhjustel on teenistusest lahkunud, tuleksid võtta teenistusse tagasi määralselt ametnikena ja võimaluste piires endiste ametjärkedega.

5) Laiendada arstiabi alal lubatud patenteeritud välismaa arstimate nimekirja, mis on asendamatu sisemaiste saadustega.

6) Teedeministri määrast asutiste korterites elutsevaile asutiste teenijatele postiametkonna korraldusel soetatud küttepuude müümise kohta (Vt. RT 1927. a.) laiendada kogu ametkonna teenijaskonnale, s. o., et võimaldataks küttepuid müüa ka neile ametkonna teenijatele, kes asutiste majades ei elutse ja küttepuude ostmiseks soovi avaldavad. Kui seda pole võimalik teostada, siis paluda Postitalituse direktorit lubada osta teenijail küttepuid järelmaksuga A./S. Riigi Metsatööstuselt asutiste ülemate vastutusele.

7) Asutiste teenijatele, kes tegelevad ringhäälingu alaga, tuleks nõutada maksuvabad raadiokuulamise load.

8) RT 1940, 11, 84 avaldatud uus telefoni erasummade jaotamise määrus tuleks muuta ja kõik laekunud summad jagada endiselt tegelikult ühenduseandjate-teenijate ja agentide vahel.

9) Preemia- ja lisatasu jaotamise määrus tuleks muuta lisatasu arvatluse osas, muutes praegust määrust sääraselt, et tasude arvatlusest ei arvataks maha pensionikapitali heaks minevat tasu natuuras saadava tulu pealt.

10) Lääne-Saare maakondades on makstud palk I rajooni järgi, kuid lasteabiraha sel alusel Postitalituse seletuse kohaselt ei makseta. Kongress teeb Keskuhatusele ülesandeks selgitada, kas ei ole Postitalituse seisukoht ekslik.

Tänapäeva postmargi sünd

Postmargi 100 a. juubeli puhul

Käesoleval kuul pühitsetakse esimese postmargi sajandat sünnipäeva. 1840. aasta mais Inglise postiameti poolt lasti liikvele esimene kuninganna Elisabethi peakujutisega postmark ja sealt peale, tänu postmargile, on postisaadetiste arv hiiglaslikult kasvanud ning tänapäeval on postisaadetised kujunenud suurimaks teguriks rahvastevahelises läbikäimises.

Seoses selle tähtpäevaga laseb ka Eesti postitalitus lähemal ajal liikvele juubelit tähistava seeria marke. Kuna vaid vähestel on olnud võimalus meie postmargi saamiskäiguga tutvuda, siis püüame käesolevaga kirjeldada ja ühtlasi jälgida postmargi valmimiskäiku.

Nagu see üldiselt tuttav ja teada, valmistatakse ja trükitakse kõik meie postmargid, nagu muudki väärtiseloomuga paberid, Riigi Trüki-kojas. Kuidas sünnib siis postmark, eriti juubelipostmark? Esimene mure on kavandimis-tajal leida idee, mis oleks kohane väljalastava postmargi mõtte edasiandmiseks piltkujutise näol. Kui idee on küllalt kohane ja sobiv, siis tuleb kompositsiooniline ja joonistuseline viimistlemine, sest postmargi ülesanne ei seis ainult tema praktilises vajaduses, vaid ta peab ka taotlema esteetilisi eesmärgi. Kui lõppeks kavand on saanud oma viimistletud kuju, esitatakse see Postitalitusele heakskiitmiseks, kust ta omakorda edasi saadetakse Teedeminist-rile kinnitamiseks. Peale vastuvõtmist ja kinnitamist tuleb ta tagasi Riigi Trükikotta — nüüd juba väljatöötamisele.

Juubelipostmark tuleb lõigatuna kõrgetrüki tehnikas. Järelikult kõik kavandi toonide vahakor-

rad antakse edasi joonte ja pindadega vastavalt kavandis ettenähtud tooni tugevusele. Kuna kavand tavaliselt on joonistatud normaalsest margist suuremal kujul, siis kõigepealt vähendatakse ta fotomehaaniliselt teel normaalsuurusesse. Graveerija kannab nüüd postmargi kontuurjooned metallplaadile, millede juhisel ta siis margi kujutise joonteks ja pindadeks ümber tõlgendab, samuti ka vastava teksti sisse lõikab. On graveerija oma töö lõpetanud ja esimene originaalkliše valminud, tehakse sellest proovitrükk ning pärast mõningaid vajalikke korrekture läheb see juba mehaanilisele paljundamisele.

Mehaaniline paljundamine galvanoplastilisel menetlusel tagab meile kõikide markide sarnasuse. Jõudes graveerijalt galvanoplastikaruumi, asetatakse originaalkliše vastavalt prepareerituna vasevanni. Vasevann — 250-liitri mahtuvu-suga suur põletatud ja happekindel savivann sisaldab silmakivi- või vasevitriooli-lahust, millesse on asetatud punasest vasest plaat anoodina — paralleelselt sellele plaadile riputatakse lahuse postmargi originaalkliše. Ühendades mõlemaist elektri juhtmeist üks (+) vaskplaadiga — anoodiga ja teine (—) klišeega ning lülitades neisse madalavõldilist kuid kõrgeamperilist alahist voolu, hakkavad vase nähtamatud osakesed vask-plaadilt üle kanduma kliše plaadile. Ümarguselt 24 tunni jooksul kandub 1 mm paksune kiht vaske anoodilt üle plaadile. On vajalik paksus saavutatud, võetakse originaalkliše pealekasva-nud kihiga koos vannist ja eraldatakse ettevaatlikult üksteisest. Nüüd saame kaks eraldi plaati. Üks, originaalkliše, mille vanni panime,

on muutmatu, kuid pealekasvanud kiht jälgendab kõiki kliše vorme ja jooni peegelpildina. Kõik originaalkliše kõrgemad kohad on ümberpööratud vormiga — sügavad, samuti kui kliše sügavused astuvad siin kõrgematena välja kliše üldpinnast. Nimetame sellist ümberpööratud vormidega ja kujutistega plaati matritsaks. Matritsat samal viisil vanni pannes saame juba järgmise äratõmbe, mis omalt kujult täpselt vastab originaalklišele — saame esimese paljundatud kliše.

Kuid postmarke trükitakse mitte ühe postmargi kujutisega klišeega, vaid terve poognana, mis koosneb kas sajast, kahestsajast või koguni suurte tiraažide juures isegi neljast sajast üksik-kujutisest. Järelikult läheb meil vaja vastavalt kas 100, 200 või koguni 400 üksikpostmargi klišeid. Kuna aga iga kliše kasvatamine vastavalt paksusele võtab aega kuni 48 tundi, siis nende kasvatamine üksikuna oleks liialt aeganõudev. Aja säästmiseks ja töö hõlbustamiseks paljundatakse eelpool kirjeldatud viisil vaid 10 üksikkliše. On need valmis, siis liidetakse nad ühiseks ribaks täpselt äramääratud vahedega. Selline 10 postmargikujutisega riba asetatakse nüüd omakorda vanni, kus saadakse matrits juba 10 kujutisega. Selle kümnekordse vanni asetamisega saadakse 10 klišeid a 10 kujutist. Nendest seatakse juba kokku 100 üksiku postmargi kujutisega plaat, mis on juba trükikõlvuline. Kuid, kui tiraaž nõuab mitte ühte, vaid kahte või koguni nelja plaati a 100 kujutist, siis võetakse veel sellestki plaadist matrits ja matritsa abil kasvatatakse vastav arv klišeid.

On kasvatatud vaskne trükikliše valmis, paigutatakse ta tinaalusele, mis annab talle vajaliku kõrguse nagu tavalisel trükikirjal ning millele vastavalt on trükimasinad kohaldatud. Nüüd lõpuks asetatakse valmiskliše lühikeseks ajaks kroomvanni, kus ta samuti galvaanilisel menetlusel kattub väga õhukese kroomkihiga. Vaatamata oma õhukesele kihile on kroom palju kordi tugevam trükkimise juures etteleva kulumise ja hõõrumise vastu. Selle viimase toiminguga on siis kliše saanud trükikõlvuliseks ja saadetakse koos vastava saatekirjaga trükisaali.

Trükkimine sünnib kiirpressides vastava valvemetniku kontrolli all, nagu klišeede valmistamine. Masina prooviaratõmbe tegemise järele masinameister sobitab klišeid masinaga, sest olgugi, et kliše on tasane ja samuti on ühtlane silindri surve, mis vajutab paberi vastu klišeid, vajavad siiski mõningad kohad suuremat survet kui teised, et margikujutist täielikult tõmmisel edasi anda. Selleks saavad suuremat survet vajavad kohad, enamasti on nad täis-pinnad, trükisilindri peal õhukese siidpaberi kihtidega üle kleebitud. On kohaldamine läbi ja vahepeal värviproovid Postitalituse poolt kinnitatud, algab trükkimine. Paber juubelist-postmarkide trükkimiseks on kaetud õhukese kriidikorra, see võimaldab väiksemagi peensuse äratrükimist, kuna tavaline trükipaber oma vaevalt nähtava kareduse juures jätaks liialt ebaühtlase pildi ja mõjuks määrdinuna.

Samuti on paberi tagakülj juba paberi valmistamisel kaetud kummikihiga. On trükk valmis, viiakse postmargi poognad lõikamistuppa, kus neid vastava kiir lõikaja abil 100-postmargi suuruseks poognaks lõigatakse. Jääb järele veel perforerimine. Perforeerimine, hammastamine, sünnib erilises masinas viie lehe kaupa. Meie postmarkide perforeerimine sünnib nõndanime-tatud kammperforeerijaga, s. t. ühe töö käigu

juures hammastatakse üks rida postmarke korraga, ühe poogna perforeerimiseks on järelikult masinal teha kümme võtet.

On poognad perforeeritud, satuvad nad nüüd sorteerijate kiirete näppude vahele. Olgugi, et alates trükkimisest piinlikult jälgiti vastavate ametnikkude poolt nende kõlvulikkust, vaadatakse veel kord iga poogen eraldi vilunud kontrollijate poolt läbi, kusjuures iga defektiga poogen eraldatakse teiste seast. Alles nüüd, kus järele jäänud ainult kõlvulised, täiesti õhesugused postmargid, lähevad nad pakkimisele a 100 lehte pakis. Ettetulevate eksituste ärahoidmiseks kontrollitakse veel kord nende arvu ja veel kord libistatakse silmad üle markide ja alles siis pannakse panderoll neile ümber, kuhu kirjutavad alla nii sorteerija kui kontrollija. Pakikesed valmis, pannakse need omakorda suurematesse pakkidesse a 10 100-lehelist pakki, need pitseeritakse kinni ja varustatakse vastava etiketiga, millel postmargi liigi nimetus, hulk ja veel kord lugeja ja kontrollija allkirjad. Nii on postmargid valmis vastuvõtmiseks Postitalituse esindaja poolt ja postmark algab temale määratud üldhuvilist teenistust.

Postmargi juubelit tähistav mark kujutab tumedale margipinnale diagonaalselt asetatud valget postituv kirjaga nokas, mille vari kujundab tuvi all edasilükkuvat lennukit. Tuvi kõrval on aastaarvud „1840—1940“. Sõna „EESTI POST“ on paigutatud margi ülemisele servale, kuna all paremal on vastav margiväärtuse number. Juubelimarke trükitakse keskmises suuruses 3-, 10-, 15- ja 30-sendilistes kupüürides. Juubelist-postmargi joonistus on valmistatud Riigi Trükikoja graveerija K. Doll'i poolt.

GeWesse.

Ameerika Ühendriikidest

Presidendi veto palgakõrgenduse-seadusele.

President Roosevelt on kasutanud vetoõigust seaduse suhtes, mis võeti vastu senati ja esindajatekoja poolt ja millega kavatseti tõsta maakirjakandjate palku. Selle seaduse järgi oleksid maakirjakandjate palgad aastas tõusnud järgmiselt:

I järgu kirjakeandjal	1150 dollarilt	1200 dollarile
II „ „ „	1250 „	1320 „
III „ „ „	1350 „	1440 „

Palgade alal ei taha president lubada riigi väljaminekuid suurendada. Raha on vaja relvastumiseks.

Postiametnikud soovivad rahu!

Am. Ühendriikide postiteenijate liidu täidesaatev komitee on vastu võtnud ühel oma hiljutisel istungil järgmise resolutsiooni:

„Meie soovime, et Am. Ühendriigid hoiaksid kinni rahupoliitikast. Meie mõistame hukka iga kallale tungi, tulgu see kellelt tahes ja palume, et jalule seataks aus rahu kõigi rahvaste vahel.“

Prantsuse-briti postmark

Eeloleval sügisel on otsustatud välja anda prantsuse-briti postmark mõlema rahva relvavendluse tähistamiseks. Prantsuse postiminister Jules Julien viibis selle eesmärgiga Inglismaal märtsikuus s. a. ja leppis kokku ühise postmargi väljalaskmise üle.

376 TÄHTE MINUTIS!

Maailmarekord morsemärkide vastuvõtmises

Tänapäeval, kus tuhanded mitmesugused sõnumid telegraafi teel rändavad morsemärkides läbi õhu, on jäänud nagu unustusse või tahaplaanile need inimesed, kes otseselt on seotud kõige selle tööga, — s. o. raadiooperaatorid ise. On vähe olnud juttu nende saavutustest ja võimetest oma kutsetöös, mis aga pole sugugi ebahuvitav. Kuigi enamjaolt on suurte töökiiruste puhul telegrammide saatmisel ja vastuvõtmisel asendatud operaatori käsi ja morsevõti sellekohaste masinatega saate- ja vastuvõttejaamades, ei vähene sellega veel sugugi raadiooperaatori isiklike võimete tähtsus. Raadioside laialtleviku leviku tõttu ei saa kõikjal ikkagi asendada inimest masinaga täiel määral ja seejuures on erilistes olukordades, nagu suurte katastroofide, loodusõnnetuste, laevahukkude jne. puhul otsustava tähendusega abipalve teostamise kiirus.

Palju on kõneldud saavutustest spordis ja muil aladel, kuid peaaegu täiesti on jäänud varju tippsaavutis morsemärkide vastuvõtu alal. Hiljuti korraldas P.-Ameerika Ühendriigis Federal Communication Commission Bostonis maailmameistri võistlused sel alal, kus purunesid kõik senised saavutised fenomenaalse tulemusega.

Võistlusest võttis osa kuus isikut, kes kõik olid kvalifitseeritud jõud omal alal, nende hulgas senine maailmarekordi omanik Ted McElroy, W1JYM, kelle nimel oli maailmarekord 69 sõnaga minutis; Levon McDonald, — Ameerika Raadio Aamatöörade Liiga meister, tulemusega 60 sõna minutis ja rida teisi. Kõik vastuvõetavad tekstid kirjutati võistlejate poolt kohe peberile kirjutusmasinal.

Stardi puhul algikiirusega 50 sõna minutis, mõlemad pearivaalid McElroy ja McDonald ootasid algul umbes 15 sekundit ja alles siis algasid kirjutamist masinail.

Saadetavas tekstis juba selle kiiruse juures oli raske jälgida üksikute sõnade vahesid, rääkimata üksikute tähtede vahedest, kuid kõik osavõtjad registreerisid antava teksti hõlpsasti. Vastuvõetav tekst anti üle võistlejaile peatelefonides sellekohasel imemasinal.

Saatemasina kiiruse tõstmine 55 sõnani minutis viis reast välja kõik võistlejad, peale eelmainitud kahe favoriidi.

Kiirust tõsteti 60 sõnani minutis, mida siiski mõlemad rivaalid kirjutasi endiselt. Ainult kirjutusmasinate klõbina tõusev tempo reetis pingutuste suurust, mida saatsid üksikud summutatud imestusavaldused pealtkuulajate ridadest, andes aga kohe maad jällegi vaikusele, täis pinevat ootust lõpptulemuse suhtes.

Uus kiirus — 65 sõna minutis, seejärel 70, mis ületas juba senise maailmarekordi. Mõlemad võistlejad jätkasid endiselt ja nende liikumatu ning flegmaatiline näoilme ei reetnud millegagi senise rekordi varisemist ja võistlejate hiigelsuurt sisemist pingutust. Vaid tundus, et kummalgi oli nagu neli kätt tagumas kirjutusmasina klaviatuuri.

75 sõna minutis! Kirjutusmasinate ragin meenutas kuulipildujaid, kuid mõlemad võistlejad jätkasid endiselt. Siiski tundus, et McDonald oli kaotamas tempot, kuna McElroy töös ei tundunud mingit muutust.

Kiirus tõsteti 80 sõnani minutis! McDonald jätkas küll algul kirjutamist, kuid samas kohe äkki katkestas, võttis telefonid peast ja tunnistades vastase McElroy üleolekut, jäi vaikiselt jälgima tema tööd, kes jätkas veelgi suurema hooga. Näis nagu ei tulekski lõppu. Kuid siiski — hetk hiljem näis, et ta sõrmed, mis senini otse maagilise kiirusega lendasid üle kirjutusmasina klaviatuuri, hakkasid kaotama kiirust ja mõni hetk hiljem tuli järsk, lühike paus, siis hüppas sisse piano, siis pianissimo ning lõpuks levis ruumis sügav vaikus. Ja saatemasina viimase signaali kaja vaibudes pubkes pealtvaatajaskonnas spontaanselt määratu aplaus.

Lõppkokkuvõte näitas, et McElroy võttis vastu veel vigadeta kiiruse 75,2 sõna minutis ja McDonald veidi alla 75 sõna minutis. See fenomenaalne tulemus üllatas isegi võistlejaid endid.

75,2 sõna minutis võrdub, kehtiva arvestuse järgi 1 sõna = 5 tähte, 376 tähele. Ja selline kiirus ühe minuti jooksul, seejuures endine maailmarekord ületati väga suurelt, tõendab, et ka sellel alal pole veel kaugeltki öeldud lõppsõna ja tahtmatult peab küsima: „Kus on inimvõimete piir?“ „Raadioleht“ nr. 12—1940.

Jõgeva Osakonna tegevusest

P.-t.-t.-teen. Kutseühingu Jõgeva Osak. peakoosolek peeti 27. apr. k. a. Jõgeva Postk. kantselei ruumis. Koosolekut juhatas A. Jõeväli Tormast, protokollis A. Faber.

Jõgeva osakond alustas oma tegevust 1. aug. 1939. a. Osakonnal on 26 liiget. 1939./40. a. aruanne ja 1940/41. a. eelarve võeti ühel häälel vastu. Suurimaks ürituseks, mis osakond sooritas, oli 16. dets. peetud tutvunemisõhtu jõulupuuga, kus oli ka külalisi naaberosakondadest. 1940./41. a. eelarves on ette nähtud osakonnale soetada vallasvara ja suvel sooritada matku looduslikult kaunitesse kohtadesse.

Uude juhatusse valiti Jõeväli, Tõns ja Faber. Revisjonikomisjoni Põldme, Padil ja Kukrus Tabiverest. Kongressi saadikuks valiti A. Jõeväli.

Nii oli kord...

„Noh!...”

„Mis noh?!... Müts läks!...”

Viimased sõnad kostsid üsna noorukese posti-ametniku Edela huult, kes veduri tossutades rühkis rongil oma esimese teenistuskoha poole — Saksamaa piiri ääres asuvasse väikesse alevisse.

Sõites esmakordselt raudteel, oli ta tahtnud näha, kui pikk on õige rong, mida see tossutav ja tuldsülitav masin jõuab enese järel vedada. Tee kurvil oli ta ennast lahtiselt vagunirõdult liiga kaugele välja kallutanud ja tuulepuhang viis ta tuluue mundrimütsi...

Välkkiirelt läbis peast mõte — rongilt maha, müts pähe ja viimasesse vagunisse... Kuid samal hetkel kostis tema kõrval seisva vanema herra suust:

„Ärge aga ise järele kukkuge!”

See kainestas. Ja, ehkki kerge sisemise mõrudusega, tuli leppida tekkinud uue olukorraga ning tahes-tahtmata jätkata reisi peakatteta, mis küll hästi ei sobinud varakevadise ilmastikuga, sest jaamades rongilt maha astudes tuli ikkagi olla ka mundripalitus, millel peale kollase ääre krae ümber ja hõbekarva nõõpide ilutsesid õlgadel suured punutud hõbekarrast pagunid.

Müts aga, olles maabunud just avausega alla-poolle juba kergesti haljendama lõõval raudtee-äärsel väljal, vaatas oma kahe tärniga järele oma ikka enam kaugenevale endisele peremehele ja näis nagu mõnitavat: „Kas said nüüd!?” Aga võib-olla tundis ta ka kurbust olla üksi ja maha-jäetud igasuguste ilmastikuolude kätte ja mitte enam iltseda väärilise osana mundriilu tervikus.

Kerge ohkega pöördus Edel vagunisse tagasi, sest ta tundis veidi jahedust, mida võib-olla põhjustas lähenev õhtu ja osalt ka viimasest elamusest tekkinud ärritus.

Muide, neist paguneist ehk õlakuid.

Edela olles teenistuses P. postkontoris külastas seda kord Saksa naaberlinnast kontoriülemale küllatunud postiametnikud. Nähes kontoris liikumas poole mehe pikkust noorukest, kelle ülemisel huulel ei iltsenud mokahabeme udetki, küsisid nad kontoriülemalt:

„Mis asjamees see siis on?”

„See on ametnik.”

„Soo, ja nii uhkes mundris?!”

„Jah. Teil Saksamaal ametnikud kannavad ju ka mundrit!”

„Muidugi kannavad, kuid nii noorele mehele nii suuri epolette (õlakuid) küll peale ei panda.”

Kuid selline kaudne alahindav otsus ei rikkunud Edela tuju, sest ta oli noor, täis raugemata tegutsemisindu ja ei mõtelnud millelegi muule kui ainult sellele, kuidas olla kasulik töös. Ning töö vastas ta noorele jõule.

Selles väikeses alevis ei olnud ju tühjataskulisele noormehel suuri meelelahutusi väljaspool tööd. Spordiharusid, nagu jalgpall, käsipall, ketta- ja odaheitmine, kuulitõukamine ja muud ei tuntud tol ajal üldse. Tennist hakati siis ainult suuremates linnades mängima ja see oli ainult kõrgema kihi lõbu, mida vaene riigiametnik võis vaadelda ainult võrgu tagant. Ka jalgratas oli vaid jõukamaile kättesaadav.

Suhete loomiseks kohalike kaunitaridega ei olnud ka erilist tuju, sest oli ju oma kodulin-nast jäänud väike okkake kuhugi südamesoppi ning kirjavahetus selle okkake panijaga rahul-

das esialgu täies ulatuses tarviduse selles suu-nas.

Kuid kohaliku politseimeistri tütre ülikaunist näolaigukest, mis oli peidetud rikkalikult lilles-tatud laiaäärse kübara alla, piilus ka Edel, nagu teisedki.

Üldse elas selles pisikeses pesas, ergutuse puududes suuremale algatusele või tegevusele, igatüks oma väikest elu omaette: kes klimber-das kuni kaugele pärast keskööd tsitrit, harju-tades mängima saksa magushaledaid lauluviise, kes luges läbiva posti hulgast võetud pealinna ajalehti. Kontoriülem maadles kuni keskööni kassaraamatutega...

Oo, see saksa soost kontoriülem, Sauerbrei oli ta nimi. Tal oli tegemist kolme eest, sest et ta iga oma tööd kontrollis vähemalt kaks korda.

Raskeimaks ülesandeks talle oli rahakirjade postilevõtmine. Olles oma töölaua lasknud ase-tada sümmeetria mõttes otse akna alla, pidi ta igakord tõusma oma leentoolilt, kui keegi ilmus tema poolt teenindatava postiluugi juure. Olles võtnud saatjalt raha ja kirja vastu, viis ta need oma töölauale ja istus leentooli ning nüüd läks lahti kõvaks rahalugemiseks, mis toimus pool-sosinal saksa keeles.

Raha kramplikult käes hoides, et see, hoidku jumal, ära ei lippaks, loeti see mitmel korral üle ning siis pandi kirja vahele ja lükati ümbrikku. Piiluti veel ümbrikku, kas raha on ikka sees, või oli see ainult viirastus...

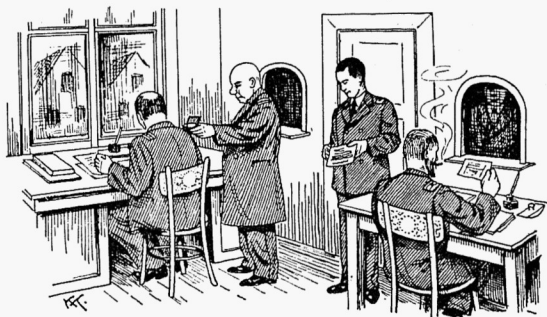
Juba ta oli ümbriku klappi kinni panemas, kuid — ei... Klapp võeti uuesti lahti, kiri ühes rahaga toodi ümbrikust välja ja raha üteluge-mine läks uuesti lahti, kusjuures kostis jälle: „Fünfundzwanzig, fünfunddreissig, fünfundvier-zig, fünfzig, hundert...” Sama kramplikult raha peos hoides pandi see uuesti kirja vahele ja lükati ümbrikku ning klapp ruttu kinni ja siis võis kergendusohkega asuda kirja pitseerimisele.

Sama oli lugu rahakaartidega saadetavate sum-made liitmisel. Mitmel korral löödi need arve-laua kokku ja tulemus märgiti üles. Vahel vaadati aju jahutamiseks hetkeks aknast välja ning kokkuarvutamine võeti uuesti ette, millele järg-nes lõputa raha ütelugemine. Viimaks võis kaua-sest ootamisest kangestunud postija saada posti-kviitungi. Edasisaadetavate rahakaartide kont-rollimisel lauldi iga rahakaart ja saateleht ka läbi: „Margid on, tempel on, allkiri on...” Millegipärast toimus see tavaliselt vene keeles umbes nii: „Marki jest, štempel jest, podpis jest...”

Olles nii kõik läbi laulnud oli kontoriülem kin-del, et igasuguse vea võimalus on välditud. Seda suurem oli ta üllatus, kui mõne päeva pärast saabus öiendusteade templi või allkirja puudu-mise üle mõnel rahakaardil või saatelehel. Siis oli Sauerbrei verest ära ning abitult käsi lahu-tades nagu kanapoeg tiibu, otsis ta toetust mõnelt ametnikult: „Ei noh, kuidas siis; te ju nägite, ma võrdlesin — margid on, tempel on, allkiri on — ja nüüd äkki ei ole allkirja...”

„Teie ikka laulsite liiga vähe,” nähvas omalt kohalt ülema abi Kapustin, uhke ja julge oma vene päritolu tõttu, kuid parandamatu ja väga kaugele arenenud haiguse pärast kõige maailma ja iseenda peale vihane.

„Noh, teid on jumal teie kurja loomu pärast

„Pistame tubakat ninna!“

karistanud,“ salvas Sauerbrei omalt poolt vastu, sest ehkki ta oli arg, tundis ta ometi, et see ühe jalaga haa äärel seisev inimvare ei või talle enam ohtlik olla.

„Mis te nüüd alati nägelete,“ ütles seepeale leedu soost ametnik Varnas ning torkas sealjuures kontoriülema ette oma ninatubaka toosi, mis tal alati käepärast oli.

„Pistame tubakat ninna,“ ütles ta leedu keeles, ise sealjuures kavalalt muiates, mis pidi umbes tähendama: „Ega see meid enam kaua ei tüli ja siis olen mina abiline ning elame üksmeelselt ja rahus.“ — Seda mõistis ka Sauerbrei ja lai muie levis üle ta tugevaist habemetüükaist sinaka näo, kuna Kapustin samal ajal tõmbas kahekolme mahviga terve paberossi läbi. — Liitlased ei eksinud, sest juba sama aasta sügisel kanti Kapustin kalmule. Üldse ei arenenud tülid suureks ja mõne viivu pärast aeti asju tavalises korras ning am. Varnas kadus jälle vahetevahel väikesse laoruumi. Sealt väljudes õhetas ta nägu ikka rohkem ning jutt läks laiemaks ja ka ninatubakatoos käis sagedamini nina alla.

Jah, see nina, see nina! Niisuguseid ei ole palju. Rohkest alkoholi ja ninatubaka tarvitamisest oli ta rohekaspunane, sarnledes parajas suuruses kurgile, ning tema kohendamiseks oli mündrikuue tagumises taskus väikest lauakatet meenutav punane taskurätt.

Põlise kohaliku elanikuna tundis väike ja paksuke vanahärra Varnas kogu alevi elanikkonda ja tema väle ja terav keel riputas igatühele mõne omadusekese külge, mis ei olnud just selle kandja kasuks.

Üheks alevi mõnudest olid sõidud lähemasse Saksa linna M., kus võis osta igasugu saksa kaupa. Kirjutamata seaduseks oli tol ajal, et

üle piiri tagasitulevaid riigiametnikke tollipunktis läbi ei otsitud, vaid tollivalvurid vaatasid ainult sõidukisse, millelt tuli maha astuda. Kentsakad nägid tagasituli välja omas kohakuses, olles suurenenud ümbermõõdult pea-aegu poolteist korda. Kuid sellele ei osutanud ka piiripunkti ülem mingit tähelepanu, vaid varustas ülepiirikäigu loa vajaliku templiga ja soovis head teed, edasisõiduks, sest alevini oli veel 2 km.

Kord juhtus aga halenaljakas lugu. Ametnik Volkov oli tellinud Saksast kellavabrikult lauakella, mis äratamiseks mängis lauluviise. Et mitte maksta sisseveotoll, laskis ta saatetise aadressida 5 km piirist eemalolevasse Saksa postiasutisse N. Saatetise saabudes, mille kohta tõi teate postivedaja, läks Volkov seda vastu võtma, võttes kaasa vanahärra Varnase.

Saatetis postilt vastu võetud, mindi lähedalolevasse trahterisse väikesi liikusid tegema ja proovima, kuidas lauakell ka lugu lööb. Olles mõnede napside ja õlle järele küllastunud lauakella muusikast, viidi ärataja osuti teisele kellajale, lauakell pakiti paberisse ja vanahärra Varnas sidus selle enesele nõoriga seljale, võttes üle oma mündripalitu, mille põõn oli lahti nõõbitud, ning nõnda sammuti heas tujus tagasi piiri poole. Jõudnud juba pimedal ajal piiripunkti, tulnud neile punktülem ise trepil vastu.

„Aa, tere õhtut. Olge head, astuge sisse, jututage, kus käisite, mis head ostsite.“

„Ei midagi; — käisime samuti N. trahteris prl. Martat külastamas... mõned napsid, kanniteine õlut. — Või mis see vaene tšinovnik võib endale lubada.“

Jutt arenenud, tehtud suitsu ja piiripunktis viibimine veninud juba üle poole tunni, kui äkki kostnud saksa laulu „Lorelei“ armast viisike...

„Te, te, te, te...“ hüüatanud seepeale piiripunkti ülem. „Mis see siis on?! — Näidake, näidake!“

„Kurrat!“ lendas Varnase huultelt. „No oli tal raisal vaja just nüüd oma joru lahti lasta!“

Tollivalvurid kisuvad naerda nagu metsalised, sest nad teavad juba, et asi lõpeb naljaga. Kuid kauba omanikul langevad rosinasuured hõipisarad laubalt. Läänud on mu ilus lauakell ja trahv ka veel kaelas, mõtleb ta mõrudusega.

Ometi lahenes kõik lihtsamalt. Kell asetati lauale ja lasti veel mõned korrad kõik oma lood läbi mängida. Sellejuures tehti veel suitsu ja kiideti lauakella muusika head kõla. Kella sissepakkimisel abistas piiripunkti ülem ise ja saatis siis oma külalised lahel ilmel uksest välja.

Kuidas post ja telefon peegeldavad kultuuritaset

Kõige vähem kirjutab hiinlane, kõige rohkem šveitslane.
Suurim telefoni kasutaja on taanlane.

Rahvusvahelisest statistikast nähtub, kuipalju kirju, pakke jne. saadab iga riik aastas. Peale selle leidub seal andmeid, mitu kirja, telegrammi, telefonikõnet jne. tuleb igas vaadeldavas riigis ühe elaniku peale aastas. See statistika ütleb, et kõige vähem kirjutab hiinlane — 2 kirja aastas; talle lähedal seisab India kodanik, kes saadab aastas 3 kirja. Kollasesse rassi kuuluvast seisavad muidugi esikohal jaapanlased 52 kirjaga ja samuti ka oma kultuuriga.

Eurooplasist rahuldub venelane ainult 10 kirjaga, kuna hispaanlane on kaks korda viljakam, saates 20 kirja. Skandinaavia maades on olukord enam-vähem võrdne: norralane kirjutab 62, taanlane 81 ja rootslane 99 kirja. Saja piirile läheneb ka itaallane, kuna sakslane selle parajasti saavutab. Ainult 5 maad ületavad julgusti selle piiri. Need on: Holland — 137 kirja, Prantsusmaa — 145 kirja, Belgia — 171 kirja, Inglismaa — 175 kirja, ja lõpuks evib maailma-

rekordi Sveits 177 kirjaga aastas. Viimaseil aastail omas sel alal maailmarekordi Inglismaa.

1938. a. toimetab Sveitsi post edasi 742 miljonit kirja, neist ümmarguselt 600 milj. sise- maistes läbikäimises. Peale selle saadeti edasi 425 milj. ajalehte ja ajakirja, 41 milj. pakki ja 5 milj. rahasaadetist. Sveitsi statistika ei näita, kuipalju on paisutanud kirjade arvu turistid, kes seda maad külastavad. Nii külastasid 1938. a. Sveitsi 1.426.326 välismaalast. Et turistid on innukad kirjade läkitajad, see on üldiselt teada.

Võrdluseks olgu toodud andmeid Eesti kohta. 1938./39. a. langes meil ühele elanikule 42 kirja, kaasa arvatud välismaalt tulnud kirjad. Linnade kirjavahetus on rohkem kui 10 korda suurem maaelanike omast. Iga linnaelaniku lihtkirjade arv oli 113, kuna maaelanik leppis vaid 10 kirjaga. Linnadest omab esikoha Tallinn 185 kirjaga. Temale järgneb üllataval kombel Jõgeva 125 kirjaga. See on üks näide statistika ja võib-olla ka elu tujukusest. Kõik teised linnad ei ulatu 100-ni. Tartu ja Kuressaare seisavad kõrvuti 92 kirjaga, neile seltsib Paide — 91 kirjaga. Järgnevad Antsla (87), Keila (85), Võru (80), Haapsalu (80), Rakvere (72), Jõhvi (70) j. t. Viimasel kohal asub väike Kallaste 17 kirjaga. Maakondadest on kirjutamises esikohal Viru 15 kirjaga ja viimasel Petseri 4 kirjaga elaniku kohta aastas. Need andmed suurtes joontes ei ole vastuolus sellega, mida kõneleb meie meie hariduse- ja kultuurielu areng.

Telefonikõnede rohkuse alal sammub esikohal taanlane — 192 kõnet aastas. Talle järgnevad skandinaavlased — iga rootslane telefoneerib 175 ja norralane 105 korda aastas.

Sveitsi kodanik kõneleb 72, inglase 48, sakslane 42 ja prantslane 24 korda aastas. Viimasele kohale jääb Euroopas Ruumeenia, kus igale elanikule langeb 3 kõnet aastas.

Ja Eesti! Meie kodanikule on aasta keskmi- seks 30 kõnelust, sellest arvust 26 koht- ja ainult 4 kaugekõnet. Rekordi hoiab kindlasti enese käes Tallinn 148 kõnega, sellest 143 koht- ja ainult 5 kaugekõnet. Järgneb jällegi üllatuslinn, seekord Keila, kes on n.-ü. hõbemedalimees 98 kõnega. Keilalane näib olevat ka parajasti jõu- kas, sest ta peab enamuses kaugekõnesid, kuigi mitte kalleid, nimelt 71, kuna kohtkõnesid on vaid 27 aastas. Ja kaugekõnede pidamises on tal eesti rekord. See olukord on tingitud pea- linna lähedusest ja ümbruskonnast, mis meelitab suvitajaid. Jõgeva, kes varem üllatas kirjade rohkusega, ei jää Keilast maha ka telefoni- kõnedega. Vastav arv on 97,5. Järgnevad linnad: Võru (75), Jõhvi (61), Tartu (60), Paide (59), Rakvere (58), Elva (57), Petseri (56), Kuressaare (56), Viljandi (51) j. t. Viimasel kohal püsib Kunda (19) ja üks samm temast ees seisab Kallaste (20).

Maaelanik kasutab telefoni veel õige harva. Esikohal on järvalane, kes kõneleb 6—7 korda aastas. Talle järgnevad virulane ja harjulane (5). Viimasel kohal seisab siingi petserlane 2 kõnega. Kuid üllatuslikult meie jõukad ja uhked mulgid ei hooli väga palju telefonist, sest neile piisab 2,5 kõnelusest aastas, olgugi et Viljandi- maal on telefone 3 korda tihedamini kui Petserimaal. Keskmiselt kõneleb maaelanik ainult 4 kõnet, linlane aga 87 korda aastas. Väherõo- mustav suhe! Iga 100 elaniku kohta oli meil 1938./39. a. 2,5 telefoni, linnades 5,4 ja maal 1,2.

Postiametkonna asutiste isikkonna normimise määrusest

Postiametkonna asutiste isikkonna arvatlemise juhtnõores (IsJ) avaldatud Teedeministri mää- rus asutiste isikkonna normimise kohta, mis kehtiv 1. novembrist 1933. a., määrab I jao nor- mide osas ptk. V A jaotuse p. 2. järgi tehni- lise tööde ettevalmistamise ja lõpetamise, võrgu lao korraldamise, võrgu kantselile, välistööde teh- nilise jaokonna kantselile ja võrgu raamatupida- mise tööde täitmiseks iga abonendi kohta 1020 ühikut. Sama määruse normide käsitamise osa II jao p. 9. lõige a) lubab V-da peatüki A jaotuse p. 2, 7, 8, 9, 10, 12 ja 13 norme aga käsi- tella ainult maakonnalinnade ning Narva ja Tapa linnade keskjaamade ja nende abijaamade kohta. Seega tühistab nimetatud juhisis normi — 1020 ühikut iga abonendi kohta maavõrkude üldise abonentide arvu suhtes ja selle tõttu maavõrgud saavad selle normiga arvatella ühi- kuid ainult oma maakonnalinna keskjaama abo- nentide arvu piirides, kuna maavõrkude üle- jäänud abonentid jäävad arvestamata.

Selline ühekülgne arvestamine ainult ühe kesk- jaama abonentidega on vastuolus selle normi sõnastusega ning tundub suuremaile maavõrku- dele ebaõiglasena ja seda just sellepärast, et iseseisvatele telefonivõrkudele on võimaldatud seda normi käsitleda terve võrgu abonentide arvu piires. Sellepärast oleks tarvilik, et Pos- titalitus astuks samme kõnesoleva normi kä- sitlemise ühtlustamiseks, milleks tuleks mää- ruse normide käsitlemise osa (IsJ lhk. 11) p. 9. lõikes a) loendatud punktide hulgast kustutada p. 2. Kuna see parandus tingiks üldkokkuvõttes

maavõrkude normidekohase isikkonna suurene- mist mitme tööjõu võrra, tuleks ühtlasi selgitada ka normide määruse ptk. V A jaotuse punktides 3, 4, 5 ja 6 tähendatud normide redutseerimise võimalust.

Olgu tähendatud, et viimatinimetatud norme tuleb lugeda n.-õ. „surnud ühikuteks“, sest nende normidega määratud ühikud on stabiilsed, vaatamata sellele, et nende all mõeldud tööd võivad olla aastate jooksul isegi mitmekordselt suu- renenud.

Postiametkonna Tehn. Ala Teen. Ühingu ase- mikekogu peakoosolekul 14. ja 15. apr. k. a. lei- dis käsitlemist ka asutiste tehnilise isikkonna arvutelu normide parandamise küsimus. Kahjuks peab märkima, et maaosakondadest peakoosole- kule sõitnud asemikele oli see küsimus täiesti uudne ja nähtavasti ei olnud see küsimus maa- osakondades leidnud väärilist tähelepanu ning süvenemist, mille tulemuseks oli maaasemike tagasihoidlik ning isegi vastandlik suhtumine selle küsimuse arutellusse.

Nende ridade kirjutaja sooviks, et see küsi- mus leiaks kõigis maavõrkudes lähimat selgita- mist ning seisukohavõttu.

Oleks tarvilik, et maavõrgud võtaksid seisukoha ka 1. veebruarist k. a. kehtiva Isikkonna juht- nõõride (IJ) II osa § 62-es nimetatud igaaas- tase võrdlustabeli koostamise küsimuses, kuna nimetatud võrdlustabel on suurel määral sõltuv eelkirjeldatud asutiste tehnilise isikkonna arvu- telu normest.

N. T.

Meie juubilarid

Tõnis Pendre 60-aastane

Tõnis Pendre sünd. 12. mail 1880. a. Vana-Tänasilma v., Viljandimaal.

Eesti riigi algaastaist peale on ta töötanud püsivalt Tallinna Telefonivõrgus. 11. juunil 1919. a. nimetati ta montööriks sellesse asutisse, 15. mail 1920. a. meistriks ja 7 juunil 1938. a. vanemaks meistriks.

Kogemusrikka ja vilunud tööjõuna omal alal on ta täit tunnustust leidnud, kuid veel enam on ta võitnud lugupidamist kaasteenijate hulgas oma alati lahke, vastutuleliku ja sõbraliku iseloomuga. Aastailt juba 60-ne, kuid vaimult ja hingelt nooruslikult ergas ning heatujuliselt huumorimeelne. Ülemus ja kaasteenijad tuletasid meelde sünnipäevalast traditsioonilisel aktusel Telefonivõrgus ja andsid talle üle ka kingituse.

T. Pendre peale muu võtab osa ka postiteenijate seltskondlikust tegevusest. Tänavusel postiteenijate kongressil nägime teda ka saadikutel hulgas.

Soovime lugupeetud töömehele õnne ja edu edaspidiseks teenistuseks ja isiklikus elus.

Peatelegraafikontori ülemal A. Kural 30 a. teenistust

Hiljuti võisime peatuda Tallinna Peatelegraafikontori ülema A. Kura 50. a. sünnipäeval. Nüüd, 10. mail jättis A. Kura selja taha 30 aastat postiteenistust, mida ta alustas 1905. a. Kuressaares. Pikkade aastate püsiv ning pingutav töö on olnud küllalt viljakas ning tulemusrikas ja on kandnud juubilaride meie ametkonna ühe tähtsaima asutise juhi kohale.

Juubelpäeval oli korraldatud tagasihoidlik aktus Peatelegraafikontori ruumes. Juubilar oli ilmunud tervitama ka Postitalituse dir. G. Jalajäsa, kes tunnustavalt mainis A. Kura tööd ja teeneid esiteks Postitalituses, kus juubilar oli ametis telefotelegraafi eksploatatsiooni juhatajana palju aastaid ja kus tema loova töö viljana valmis rida määrusi ja juhtnõude tehnilise teenistuse ja telefotelegr. eksploatatsiooni alal.

Mitte vähem tagajärjekas ei ole olnud A. Kura tegevus Peatelegraafikontori ülemana. Direktor avaldas lootust, et A. Kural jätkub energiat ja töõindu veel paljudeks aastateks ja et ta võib sammuda tõusuteed meie ametkonnas tunnustatud administraatorina, kes selge pilguga suudab haarata asjade tuuma ja vältida bürokraatlikkust ning väiklast tähenärimist.

Postiteenijate Kutseüh. keskjuhatuses esimees J. Martens tervitas juubilarit kui innukat kutseühingu tegelast, kes ühingu sekretärina on osanud tegevust nii korraldada, et isegi need, kes varem ei suhtunud heatahtlikult kutseühingusse, on nüüd muutnud oma hoiakut ja astunud kutseühingu liikmeks.

Peapostkontori ülem M. Ruubel õnnitles juubilarit kui head naabrit, sõbralikku kolleegi ja meeldivat inimest.

Kõige soojemaid tervitusi ütlesid muidugi Peatelegraafikontori teenijad ülemaabi M. Nuudi kaudu. Juubilar, ilmselt liigutatud neist ilusaist avaldusist, leidis, et ta on täitnud südame-tunnistuse järele vaid seda, mis on olnud ta kohus, või mis ta on võtnud kohuseks enesele. Muidugi ei puudunud kingitused ja lilled. Roosidega pidas meeles juubilarit ka einelaua teenijaskond.

Ühineme kõigi õnnitlustega ja soovime A. Kuralle jõudu ja tervist jätkata oma tööd administraatorina ja kutseühingu tegelasena tulevikus senisest veel suurema eduga.

A. Maiste 25 a. postiteenistuses

A. Maiste sündis Viljandi vallas. Enne maailmasõda oli eraettevõtteis montöör ja töötas elektri alal. 1914. a. astus teenistusse Tartu postkontorisse, kus täiendas ennast telegraafi ja telefoni tehnika tundmises ja sooritas vastavad eksamid. Nimetati 1917. a. nooremaks telegraafi ülevaatajaks Kuramaale Bauski postkontorisse. Kui Riia ringkonna postivalitsus evakueeriti Tartu, komandeeriti A. M. ringkonna juure, kus töötas ladus ja trükkikojas. 1917. a. sügisel, kui ringkonna valitsus evakueeriti Venemaale, Tveri

linna, läks A. M. sinna ühes ja töötas seal kuni ringkonna likvideerimiseni. Sealt läks üle Moskva linna peatelegraafi, kust 1919. a. tuli Eestisse tagasi ja määrati Tartu postkontorisse ametisse, hiljem maavõrgu juures. Praegu teenib Harjumaa võrgu koosseisus Keilas.

Vabal ajal töötab kaitseliidus juba ligi 10 a., sellest 7 aastat pealiku kohal. On hinnatud kotkaristiga.

Soovime juubilarile palju õnne ning edu edaspidises töös ja tegevuses.

Teenistusjuubeleid juunis ja juulis

40 a.

Meschul, August, van. mont., Tartumaa t.t.-v., 1. VI 1900.

35 a.

Böstrov, Konstantin, postiveo juh., Postital., 29. VI 1905.

Koikson, Elena, 1-b j. am. Pärnu Ptk., 6. VII 1905.

30 a.

Toomsalu, Paul, majanduse juh., Postitalitus, 6. VI 1910.

Tõugu, Harald, kohtuas.-ajaja, Postital., 4. VII 1910.

Nestor, Jaan, Kadrina Ptk. ülem, 14. VI 1910.

Anvelt, August, Kohila Ptk. ülem, 8. VII 1910.

25 a.

Tops, August, Sonda Ptk. ülem, 24. VI 1915.

Käpa, Aleksander, Nõo Ptk. ülem, 16. VII 1915.

Liiva, Helene, 2. j. am., Valga Ptk., 22. VI 1915.

Suk, August, van. kiirtööt. am., Tartu Ptk., 23. VI 1915.

Postiteen. Kutseühingu Tallinna Osakonna aastapeakoosolek

peeti 25. apr. s. a. Tallinna Peapostkontori ruumes. Koosolekut juhatas J. Martens ja protokolli R. Kesamaa.

Osakonna 1939./40. a. tegevuse- ja kassaaruande kandis ette juhatuses esimees Böstrov. Selgus, et osakonnal oli 1939./40. a. 590 liiget. Surma läbi lahkus osakonnast aasta jooksul Vasso Silla, Meta Lintrop, Endel Soo ja Ernst Suvi. Lahkunuid mälestati püstitõusmisega.

Möödunud aastal on osakonna juhatusel peamiseks tööks olnud Pirita kodu eest hoolitsemine, seal tubade väljaandmise korraldamine ja vajalike remonttööde teostamine. Tubade kasutamine ilusa suve tõttu oli väga elav. Juhatus ülalpidamisele ja korraldamisele kuulus ka einelaud, mille asjaajamine lasus peamiselt A. Kura ja J. Pärna õlgadel.

A. Kura kandis ette einelaua tegevuse- ja kassaaruande. 1939./40. a. jooksul on antud 54.982 lõunat. Kulude ning tulude aruanne oli tasakaalus kr. 29302.75, kusjuures saldo on kr. 299.32. Hindade tõusmisega on eelarve täitmisel tekkinud raskusi, kuid väikese kokkutõmbamise abil on suudetud aasta lõpetada kr. 299.32 ülejäägiga. Eelarves arvestatakse 300 päevaga aastat, millal iga päev keskmiselt 207–208 lõunataja võib lõunaid anda. Eelarve on koostatud kr. 35.709 peale. Lõpuks palus einelaua vanem A. Kura einelaua ruumide kasutamisel puhust ja korda pidada.

K. Böstrov kandis ette 1939./40. a. kulude ja tulude aruande, mis tasakaalus kr. 9760.41; varanduse seis oli 31. märtsil 1940. a. kr. 48069.05.

Aruanded ja eelarved võeti vastu pärast mõningaid vaidlusi.

Huvitava kombel tekitas muuseumis sõnavõtte ja naerupuhanguid jõulupränikute küsimus. Tulvikus sooviti pehmemaid ja paremaid pränikuid.

Juhatusse valiti: A. Kütt, J. Pärn, K. Avloi, Rumm, Volmar, J. Martens, R. Kroon, A. Kannes, A. Kura, J. Sildalu, K. Böstrov, Lepik, K. Lannes.

Kongressile valiti 24 saadikut.

Osakonna uus juhatus jagas oma koosolekul 30. apr. ametid järgmiselt: esimees — K. Böstrov, abi — K. Lannes, sekretär — A. Kütt, sekr. abi — J. Sildalu, laekur — A. Kannes, laekuri abi — K. Avloi, Pirita puhkekodu vanem — R. Kroon, einelaua vanem — A. Kura.

Laskurringi tegevusest

Kevade saabumisega alustas ka Laskurring oma hooajalist tegevust. Laskurringi üldkoosolek, mis peeti 19. aprillil postiteen. einelauas, möödus elavas mõttevahetuses laskealaste küsimuste üle. Koosolek kinnitas käesoleva aasta tegevuskava, mis näeb ette rida võistlusi ja harjutusi. Kinnitati ka möödunud aasta aruanne ja käesoleva aasta eelarve, milline koostati tasakaalus kr. 172.25 ulatuses. Laskurringi endine juhatus, koosseisus K. Böstrov, V. Taimre ja R. Kabrits valiti ühel häälel tagasi. Laskurringi võistluskavad näevad käesoleval hooajal ette järgnevaid võistlusi: mai-kuus lahing-iseloomuline laskev., juunis postlaste üldlaskevõistlus, augustis korrespondentlaskevõistlused provintsi-linna postlastega ja sügisel sept.- või okt.-kuus laskevõistlused punktilaskmises. Laskevõistlused toimuksid kõik 300 m rajalt, kuna vaid üldlaskevõistlused, millised korraldatakse kõigile Tallinna postlastele-kaitseliitlastele, toimuksid 200 m rajalt.

Tegevuskavas ettenähtud lahingiseloomuline laskevõistlus peetigi 16. mail K.-liidu Mustamäe lasketiirul. Laskmisest võttis osa 12 laskurringi liiget. Kuna puhus hooti kuni 7-palline kirdetuul, jäid tagajärjed ka keskpärasteks. Auhinnasajate järjestus kujunes järgmiseks: 1) R. Kabrits 8 tabamust, 69 silma; 2) P. Käpp 8 t., 55 s.; 3) V. Taimre 7 t., 47 s.; 4) A. Kolde 6 t., 46 s.; 5) K. Jaagusoo 5 t., 31 s.; 6) N. Jürisson 5 t., 31 silma. Lasti 300 m-ilt 10 lasku kolmandiklaskuri kujusse, kusjuures kuju kerkis 10 sekundiks 20 sekundiliste vaheaegadega.

Tallinna postlaste igaastased üldlaskevõistlused peetakse käesoleval aastal Hoiu-Laenukassa nimelisele rändauhinna 6. juunil, algusega kell 17 Mustamäe l.-tiirul. Peale rändauhinna on võistlusteks nagu tavaliselt välja pandud hulgaliselt hinnalisi individuaalauhindu. Võistluste tingimused oleksid analoogilised kaitseliitlaste — algajate karikavõistluste tingimustele (vt. Tall. Maleva teataja nr. 11, 18 IV 40 § 3). Punktide arvestamine sünnib aga eriviisiliselt, nimelt kolmandikkujusse lastud silmade summale liidetakse lamades laskuri kuju tabamused, kusjuures esimene tabamus annab 30, teine 20, kolmas 10 silma. Kui on kolm tabamust, saab laskur 60 silma, millele liidetakse kolmandikkuju silmad. Postlaste üldlaskevõistlustest võivad osa võtta kõik kutseühingu Tall. osakonna ja tehnilise ala teen. üh. Tall. osak. liikmed.

Pärast võistlusi ja auhindade kätteandmist võimaldatakse laskureile ja kohtunikele kapsasupiga söögitsa rahuldamine, milline võistluste järelosa on kujunenud sama traditsiooniliseks kui võistlus ise.

AMETLIK OSA

NIMETATAKSE AMETISSE.

Sepa, Paul, päevatööl. — postiljoniks Pärnu Ptk. 6. apr. 40.

Matteus, Aksel, ajut. tööj. — postiljoniks Võru Ptk. 11. apr. 40.

Lints, Verner, postiljoniks — Tall. Peatelegr. k. 16. apr. 40.

Kutpri, Albert, postiljoniks — Kopli Ptk. 18. apr. 40.

Kahru, August, meh.-vabat. — Rõngu Ptk. 1. mai 40.

Varblane, Voldemar, meh.-vabat. — Järvamaa T. T. v., 1. mai 40.

Kirsal, Evald, meh.-vabat. — Türi Ptk., 1. mai 40.

NIMETATAKSE P.-T.-T. AMETNIKU KANDIDAADIKS.

Pöld, Elmar, ametn. õpil. — Viljandi Ptk. 1. apr. 40.

Orgla, Jaan, ametn. õpil. — Viljandi Ptk. 1. apr. 40.

Pöder, Vello, ametn. õpil. — Viljandi Ptk. 1. apr. 40.

Kurik, Ellen, end. ajut. tööj. — Viljandi Ptk. 1. apr. 40.

Raag, Georg, ametn. õpil. — Võru Ptk. 6. apr. 40.

Saluveer, Enno, ametn. õpil. — Võru Ptk. 6. apr. 40.

NIMETATAKSE T. T. MEHAANIKU KANDIDAADIKS.

Veber, Elmar, meh. õpil. — Võrumaa T. T. v. 11. apr. 40.

Eimre, Gustav, meh. õpil. Võrumaa T. T. v. 11. apr. 40.

Ventsel, August, meh. õpil. — Tall. Telef. v. 1. apr. 40.

PAIGUTATAKSE ÜMBER.

Rips, Johannes, mehaanik Loksa Ptk. — mehaanik Kolga Ptk. 4. apr. 40. teen. huvides.

Pöder, Vello, ametn. kand. Viljandi Ptk. — ametn. kand. Võhma Ptk. 5. apr. 40. teen. huvides.

Rikko, Peeter, van. post. Kopli Ptk. — van. post. Tall. Peapostk. 10. apr. 40. teen. huvides.

Vernitski, Georg, meh.-vabat. Kolga Ptk. — meh.-vabat. Loksa Ptk. 11. apr. 40. teen. huvides.

Malm, Heinrich, postiljon Mõisaküla Ptk. — postiljon Sillamäe Ptk. 13. apr. 40. omal palvel ja kulul.

Karro, Riho, meh. vabat. Sillamäe Ptk. — meh.-vabat. Virumaa T. T. v., asuk. Sillamäel, 1. mai 40. teen. huvides.

NIMETATAKSE T. T. MEHAANIKU ÕPILASEKS.

Reinas, Endel, postiljon N.-Jõesuu Ptk. — meh. õpil. Narva Telefoniv., 1. mai 40.

MÄÄRATAKSE UUE AMETI PEALE.

Ohsolin, Leonhard, raamatupidaja Järvamaa T. T. v., ülema aj. kt. — Võhma 3. kl. Ptk. 6. apr. 40. teenistuse huvides ja enda nõusolek.

Naber, Ilmar, meh.-vabat. Järvamaa TT. v. asuk. Tapal — raamatupid. aj. kt. Järvamaa T. T. v. asuk. Paides, 6. apr. 40., teen. huvides ja enda nõusolekul.

Reiman, Jaan, postiljon Võru Ptk. — 4. j. ametn.-vabateen. Võru Ptk. 11. apr. 40.

Till, Voldemar, van. post. Tartu Ptk. — 4. j. ametn.-vabateen. Raasiku Ptk. 12. apr. 40. teen. huvides.

Pihelgas, Roman, aidamees Materj. Kesklao — postiljoniks Tall. Peapostk., 20. apr. 40. teen. huvides.

VABASTATAKSE AMETIST.

Sternfeldt, Elmar, meh. õpil. Tartu Telef. v. 1. apr. 40. omal palvel.

Voog, Mihkel, mehaanik Rapla Ptk. 1. apr. 40. omal palvel.

Tamm, Ernst, postiljon Tall. Peatelegr. k. 15. apr. 40. omal palvel Riigiteen. sead. § 39 p. 4 lit. b põhjal parandamatu haiguse tõttu.

Reinas, Endel, postiljon N.-Jõesuu Ptk. — 1. mai 40., omal palvel.

Mäematt, Johannes, van. post. Põlva Ptk. — 1. mai 40., BES § 4186 põhjal parandamatu haiguse tõttu.

KUSTUTATAKSE AMETKONNA TEENIJATE NIMEKIRJADEST.

Jegorov, Aleksander, 1-a j. p.-t.-t. ametn. Tall. Peatelegr. k. — 15. apr. 40. surma puhul.

Eesti Vabariigi kodanik Renata Miller, 30 a. vana, nimetatakse Postitalituse ajutiseks töötajaks masinalkirjutamise töödele, palgaga kr. 1.50 päevas, arvates 1. aprillist 1940. a. kuni tarviduse möödumiseni.

Käskkirjaga nr. 1 — 17. apr. 1940 a. Postitalituse palgatud ajutine töötajad Renata Miller'ile kõrgendatakse palka kr. 1.50 pealt — kr. 2.— peale päevas, arvates 1. maist 1940. a.

Teedeministri käskkirjaga 18. apr. s. a. kinnitati ametisse Postitalituse van. ins. kt. (palk Kr. 185.— kuus) Johan Kull Postitalituse van. inseneriks, arvates 16. aprillist s. a.

Peale selle määrati teenistuse huvides Tallinna Telefonivõrgu ins. (palk Kr. 155.— kuus) Helmut Riikoja Postitalituse van. ins. kohustetäitjaks palgaga Kr. 185.— kuus, arvates 16. aprillist s. a.

NIMEDE MUUTMISI.

Võrumaa Telegr.-Telef. võrgu mehan. Oskar Schultz'ile on Võru linna perekonnaseisumeti 23. märtsi 1940. a. otsusega määratud uueks perekonnanimeks Suitsu.

Harjumaa Telegr.-Telef. võrgu van. mehan. Ervin Treufeldt'ile on Tall. linna perekonnaseisumeti 10. veebruari 1940 a. otsusega määratud uueks perekonnanimeks Tarve.

Tartu Telefonivõrgu 2. j. ptt. ametn. Anna Helberg'ile on Tartu linna perekonnaseisumeti 29. dets. 1939. a. otsusega määratud uueks perekonnanimeks „Helmet“ ja uueks nimeks „Anu“.

Jõgeva Ptk. 4. j. ptt. ametn.-vabateen. Irene Vichmann on abiellumise puhul omandanud uue perekonnanime „Haru“, arvates 23. III 1940.

Postitalituse Arvebüroo juhataja abi Franz Vuks'ile on Tallinna linna perekonnaseisumeti 10. veebr. 1940. a. otsusega määratud uueks perekonnanimeks „Vagula“ ja uueks nimeks „Arbo“.

KAANEPIILT — J. Tiksi foto.

Väljaandja: Posti-Telegr.-Telef. Teenijate Kutsetühingu Kesksuhat. Tegev- ja vastutav toimetaja Eduard Soo. Toimetuse ja talituse asukoht: Tallinn, Vene tän. 9; aadress: „Postisary“ pk. 266. Tallinn, 25. mail 1940. a. Trükikoda „Estotruk“, Tallinn S. Karja 8.

PÕLLUMAJANDUSE PANK

Asukoht: Tartus, Suurturg nr. 9, omas majas. Osakond Valgas.
Telefonid: kodukeskjaam Nr. 40-50.

30. aprillil 1940. a.

Aktiva.

Käesa ja j/arv. teistes pankades .	Kr. 867.799,88
Väärtpab. ja osamaks teist. asutistes .	211.841,48
Väärtused	211,09
Laenud	2.667.529,55
Korrespondendid	60.132,41
Garantii deebitorid	61.415,97
Mümesugused deebitorid	86.995,—
Vallasvara	35.404,99
Kinnisvara	255.000,—
Kulud	47.654,03
Osakond	139.920,09
Muud aktivad	21.439,14
	<u>Kr. 4.455.343,63</u>

Passiva.

Osa- ja muud kapitalid	Kr. 300.432,58
Hoiusummad:	
tähtajalised	Kr. 1.358.093,09
jooksvad	1.776.635,44
	<u>3.134.728,53</u>
Vekslite rediskont	111.905,—
Võlad teistes krediitasutistes	416.405,04
Korrespondendid	43.317,10
Väljaantud garantiid	61.415,97
Mümesugused kreditorid	86.995,—
Osakond	139.970,09
Tulud	113.727,79
Muud passivad	46.446,53
	<u>Kr. 4.455.343,63</u>

Pank võtab raha hoiule ajakohase % -ga, annab hääde kindlustuste vastu takistuse laenusid ja toimetab kõiki panga operatsioone.

Korrespondendid kõigis tähtsamates keskkohades.

Pangal moodne varakamber. Hoiulaekad mümesuguses suuruses.

Põllumajanduse Pangaga opereerivad kõik põllumehed, põllumajanduslikud ühised ja omavalitsused.

Panga juures E. O. ja Ü. A. Kindlustuselts „Oma“ agentuur.

Juhatus.